320 563
243 38
595

Valli
Note Book

Name ____________

Class ____________

Subject ____________

PAGES 100

SRI VALLI BINDING WORKS
PRINTERS, BINDERS & BOOK SELLERS
360 AVENUE ROAD, BANGALORE-2

हे॰ना॰ वेङ्कटेशशर्मा शास्त्री
हैस्कूल, तरीकेरे

बेङ्गलूर २७-८-६६

संस्कृत विश्वपरिषत
अष्टमाधिवेशनम

२८-८-६६ तमे दिने कल्याणनगरे
बृहत्तमोद्याने सीससङ्घानि सम्पन्नमधिवेशन
अध्यक्षपीठे - राष्ट्रपतिमहोदयाः श्री राधाकृष्ण
महाशयाः समासीनाः

वन्दनार्पणकार्यम - बि रामकृष्णराव
विश्रान्तराज्यपालाः
आन्ध्रदेशः

२८-६-६६ तमेदिने प्रातः ~~९~~ ८-३०

संस्कृतवाङ्मयप्रसङ्गः।

साहित्यं - साहित्येतरमिति द्विधा विभागः कृतः

साहित्यविषये अध्यक्षः - वेङ्कटेश्वरः
अण्णामलै विद्यालयः

साहित्येतरविषये अध्यक्षः - दीक्षितः

कविताविषये अध्यक्षः - फडके शास्त्रिणः

२९-६-६६ समारोप - उत्सवः
सायम् ६-००

ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸೇ ದ್ವೇ ಶೋಕಮೋಹೌ ತು ಚೇತಸಃ ।
ಜರಾಮೃತ್ಯೂ ಶರೀರಸ್ಯ ಷಡೂರ್ಮಿರಹಿತಃ ಶಿವಃ ॥

ಪ್ರಷಾಧ್ಯಸ್ಥಿತಿಕೋಽನುಭವಃ ಸ್ವಪ್ನೇ. ತತ್ರ ಜಾಗ್ರದ್ವಾಸನಾಹೇತುಃ ।
ಅವಿದ್ಯಾಧ್ಯಸ್ಥಿತಿಕೋಽನುಭವಃ ಜಾಗರಿತೇ. ತತ್ರ ಕಾಮಕರ್ಮವಾಸನಾಹೇತುಃ ।

ಮಿಥ್ಯಾ ಎಂದರೆ ಸ್ವಪ್ನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಗಳು ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕಗಳು ತೋರಿಬರುವಂತೆ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಎಂದರೆ ಸ್ವಪ್ನದ ಸತ್ತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ತ್ವವುಳ್ಳದ್ದು. ಆತ್ಮನ ಸತ್ತೆಯಿಂದ ಸತ್ತೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಅವಸ್ಥಾಂತರದಿಂದಲೂ ಪ್ರಬಲಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೂ ಬಾಧಿತವಾಗಬಲ್ಲದ್ದು = ಮಿಥ್ಯಾ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಸತ್ಯ

ಮೃತ್ಯೋರ್ಬಿಭೇಷಿ ಕಿಂ ಮೂಢ ಭೀತಂ ಮುಂಚತಿ ಕಿಂ ಯಮಃ ।
ಅಜಾತಂ ನೈವ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ಕುರು ಯತ್ನಮಜನ್ಮನಿ ॥

ಓಂ

ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಶುದ್ಧಂ ಪರಂ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧಂ ।
ನಿತ್ಯಾನಂದೈಕರಸಂ ಪ್ರತ್ಯಗಭಿನ್ನಂ ನಿರಂತರಂ ಜಯತಿ ॥

ನಾತ್ಮವಿತ್, ಅತಃ ಶೋಚಾಮೀತಿ ನಾರದ ಆಹ.
ನಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಜ್ಞಃ । ಅನಾತ್ಮಜ್ಞಸ್ಯ ಶೋಕಮೋಹೌ ನಿಯತೌ ॥

ಯತೋ ವಾಚೋ ನಿವರ್ತಂತೇ ಇತ್ಯಾದೌ ಆತ್ಮವಾಚಕಶಬ್ದಾಭಾವಾತ್ ತತ್ರ ಪರಮಾರ್ಥವಸ್ತುತ್ವೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಖ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯತೇ । ಅತಶ್ಚ ಆತ್ಮೈವಾಧಸ್ತಾದಿತ್ಯಾದಿಷು ವಾಕ್ಯೇಷು ಆತ್ಮಶಬ್ದೇನ ತಾದೃಶಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿಃ, ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕ್ಯಾರ್ಥಪ್ರತಿಪತ್ತಿರ್ವಾ ಕಥಂ? ಇತಿ ಚೇತ್

ಅತ್ರೋಚ್ಯತೇ — ದೇಹವತಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನಿ ಭೇದವಿಷಯೇ ಪ್ರಯುಜ್ಯಮಾನ ಆತ್ಮಶಬ್ದಃ ಅರ್ಥಪರಿಶೋಧನೇನ (ನಿತ್ಯಶುದ್ಧತ್ವೇ... ದೇಹಾದೀನಾಂ ಅನಾತ್ಮತ್ವೇನ ನಿಶ್ಚೀಯಮಾನೇ, ಆತ್ಮತ್ವೇ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಯಮಾನೇ ಚ ಯತ್ ಪರಿಶಿಷ್ಟಂ ಸತ್, ಬ್ರಹ್ಮಾಖ್ಯಂ ಅವಾಚ್ಯಮಪಿ ತದೇವ ಪ್ರತ್ಯಾಯಯತಿ । ಯಥಾ — ಸರಾಜಿಕಾಯಾಂ ಸೇನಾಯಾಂ ಛತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಾದಿ ವ್ಯವಹಿತೇ ಅದೃಶ್ಯಮಾನೇಽಪಿ ರಾಜನಿ ಪ್ರಯುಜ್ಯಮಾನ) ಏಷ ರಾಜಾ ದೃಶ್ಯತೇ ಇತಿ ಭವತಿ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಃ ತತ್ರ ಚ ಕೋಽಸೌ ರಾಜೇತಿ ವಿಶೇಷನಿರೂಪಣಾಯಾಂ ದೃಶ್ಯಮಾನ ರಾಜೇತರ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ, ತದನ್ಯಸ್ಮಿನ್ನದೃಶ್ಯಮಾನೇ ರಾಜ್ಞಿ ರಾಜಪ್ರತೀತಿರ್ಭವತ್ಯೇವ ತದ್ವದತ್ರಾಪೀತಿ ಬೋಧ್ಯಮ್ ॥

ವಿಜ್ಞಾನಮಯಃ ಪುರುಷ ಇತಿ ಜೀವ ಏವೋಕ್ತಃ ।

ವಿಜ್ಞಾನಂ - ವಿಜ್ಞಾಯತೇ ಅನೇನೇತಿ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಅಂತಃಕರಣಂ ಬುದ್ಧಿರುಚ್ಯತೇ । ತನ್ಮಯಃ ತತ್ಪ್ರಾಯಃ ವಿಜ್ಞಾನಮಯಃ । ಕಿಂ ಪುನಸ್ತತ್ಪ್ರಾಯತ್ವಂ? ತಸ್ಮಿನ್ ವಿಜ್ಞಾನೇ ಉಪಲಭ್ಯಮಾನತ್ವೇನ ಚ ಉಪಲಭ್ಯತ್ವಂ ಉಪಲಬ್ಧೃತ್ವಂ ಚೇತಿ ಬೋಧ್ಯಂ । ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕಮಂತಃಕರಣಂ ವಿಜ್ಞಾನಂ. ತನ್ಮಯಃ ಪುರುಷಃ । ತತ್ರ ಶಯನಾತ್ ಪೂರ್ಣತ್ವಾಚ್ಚ ಪುರುಷ ಇತಿ ॥

ಶರೀರಸ್ಯೈವ ಅವಸ್ಥಾಃ । ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಾನುಭವಾತ್ ತ್ರಿವಿಧಮೇವ ಶರೀರಂ - ಸ್ಥೂಲಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಕಾರಣಮಿತಿ ।

೧) ಸ್ಥೂಲಸ್ಯ ಸ್ಥೂಲಾರ್ಥಾನುಭವಃ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥಾ । ಸಾಮಾನ್ಯವೃತ್ತಿಃ

೨) ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಯ ಜಾಗ್ರದ್ವಾಸನೋಪಸ್ಥಾಪಿತಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥಾನುಭವಃ. ಅತಃ ವಿವಿಕ್ತಸ್ಯ ಸ್ವಕೀಯಾರ್ಥಾನುಭವಃ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥಾ । ಸ್ವಕೀಯವೃತ್ತಿಃ

೩) ಕಾರಣಸ್ಯ ನ ಸ್ವಕೀಯಮಿತಿ ನ ಪರಕೀಯಮಿತಿ ಅನಾಖ್ಯೇಯ ಪ್ರಲೀನೇಂದ್ರಿಯವೃತ್ತಿರೂಪಾನಂದಮಾತ್ರಾನುಭವಃ ವಿಭಕ್ತಾವ ಸುಷುಪ್ತಿವೃತ್ತಿಃ ।

ಭಾಗವತೇ ಸ್ಕಂ ೧೧ - ೨೧ - ೩೫. ಭಗವಾನಾಹ -

ವೇದಾ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮವಿಷಯಾಸ್ತ್ರಿಕಾಂಡವಿಷಯಾ ಇಮೇ।
ಪರೋಕ್ಷವಾದಾ ಋಷಯಃ ಪರೋಕ್ಷಂ ಮಮ ಚ ಪ್ರಿಯಮ್॥

ವೇದಾನಾಂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಪರತ್ವಂ ಸವಿಸ್ತರನಿರಾಸಪೂರ್ವಕಂ ನಿರಾಕೃತ್ಯ ಇದಾನೀಂ ಪ್ರಕೃತಂ ನಿವೃತ್ತಿಪರತ್ವಮೇವೇತಿ ನಿಗಮಯನ್ನಾಹ - ವೇದಾ ಇತಿ। ಕರ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವತಾ ವಿಷಯತ್ವೇನ ತ್ರಿಕಾಂಡರೂಪಾ ವೇದಾ ಇಮೇ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮವಿಷಯಾ ಏವ। ಬ್ರಹ್ಮೈವಾತ್ಮಾ। ತತ್ವತ್ಮಾ ಸಂಸಾರಿತ್ವೇನಾದ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಿ। ಋಷಯೋ ಮಂತ್ರಾಃ। ತದ್ದ್ರಷ್ಟಾರೋ ವಾ। ಪರೋಕ್ಷವಾದಾಃ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದನೇ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾಃ। ಯತಸ್ತ್ವಾಹಮಪಿ ಪರೋಕ್ಷಪ್ರಿಯೋಽಸ್ಮಿ। ಅಯಂ ಭಾವಃ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣಸ್ಯೈವ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕ್ಯಾರ್ಥೋ ಬೋಧ್ಯಃ - ಬೋದ್ಧುಂ ಶಕ್ಯತ ಇತಿ। ನಾನ್ಯೈರನಧಿಕಾರಿಭಿಃ। ಅತಶ್ಚ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತ್ವೇನೋಪದೇಶೇ ಸಾಧಾರಣಜನಾನಾಂ ಪ್ರಾಕ್ಕರ್ಮತ್ಯಾಗೇನ ಭ್ರಂಶಪ್ರಸಂಗಃ ಸ್ಯಾತ್॥ ಸಾಚ ವೇದವಾಕ್ -

ಕಿಂ ವಿಧತ್ತೇ ಕಿಮಾಚಷ್ಟೇ ಕಿಮನೂದ್ಯ ವಿಕಲ್ಪಯೇತ್।
ಇತ್ಯಸ್ಯಾ ಹೃದಯಂ ಲೋಕೇ ನಾನ್ಯೋ ಮದ್ವೇದ ಕಶ್ಚನ॥

ಕರ್ಮಕಾಂಡೇ ವಿಧಿವಾಕ್ಯೈಃ ಕಿಂ ವಿಧತ್ತೇ। ದೇವತಾಕಾಂಡೇ ಮಂತ್ರವಾಕ್ಯೈಃ ಕಿಮಾಚಷ್ಟೇ - ಕಿಮರ್ಥಂ ಪ್ರಕಾಶಯತಿ। ಜ್ಞಾನಕಾಂಡೇ ಕಿಮನೂದ್ಯ ವಿಕಲ್ಪಯೇತ್ - ನಿಷೇಧಾರ್ಥಂ ಇತ್ಯೇವಮಸ್ಯಾಃ ಶ್ರುತೇಃ ಹೃದಯಂ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ಮತ್ ಮತ್ತೋಽನ್ಯಃ ಕಶ್ಚಿದಪಿ ನ ವೇದ॥ ತದೇವ ಸ್ವಯಮೇವ ಕೃಪಯಾ ಕಥಯಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿತೇಽಪಿ ಕಥಯತಿ —

ಮಾಂ ವಿಧತ್ತೇಽಭಿಧತ್ತೇ ಮಾಂ ವಿಕಲ್ಪ್ಯಾಪೋಹ್ಯತೇ ಹ್ಯಹಂ |
ಏತಾವಾನ್ ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥಃ ಶಬ್ದ ಆಸ್ಥಾಯ ಮಾಂ ಭಿದಾಂ |
ಮಾಯಾಮಾತ್ರಮನೂದ್ಯಾಂತೇ ಪ್ರತಿಷಿಧ್ಯ ಪ್ರಸೀದತಿ ||

ಮಾಮೇವ ಯಜ್ಞರೂಪಂ ವಿಧತ್ತೇ | ಮಾಮೇವ ತತ್ತದ್ದೇವತಾರೂಪೇಣ ಅಭಿಧತ್ತೇ | ನ ಮತ್ತೋ ಪೃಥಕ್ ದೇವತಾ ನಾಮ | ಯಚ್ಚ ಆಕಾಶಾದಿ ಪ್ರಪಂಚಜಾತಂ - ತಸ್ಮಾದ್ವಾ ಏತಸ್ಮಾದಾತ್ಮನ ಆಕಾಶಃ ಸಂಭೂತ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ವಿಕಲ್ಪ್ಯ - ಸೃಷ್ಟಂ ಜಗತ್ಪ್ರಪಂಚಂ ಕಲ್ಪಯಿತ್ವಾ - ಪುನಶ್ಚಾಪೋಹ್ಯತೇ ನಿರಾಕ್ರಿಯತೇ - ನೇತಿ ನೇತಿ ವಾಕ್ಯೇನ (ನಿಷೇಧಾವಧಿತ್ವೇನ ಬೋಧ್ಯ ಪ್ರತೇ) ತದಪ್ಯಹಮೇವ | ನ ಮತ್ತಃ ಪೃಥಕ್ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ | ಏತಾವಾನೇವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವೇದಾನಾಮರ್ಥಃ | ಶಬ್ದಃ ವೇದಃ | ಮಾಂ ಆಸ್ಥಾಯ | ಭಿದಾಂ ಮಾಯಾಮಾತ್ರಮನೂದ್ಯ ನೇಹ ನಾನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚನೇತಿ ಪ್ರತಿಷಿಧ್ಯ ಪ್ರಸೀದತಿ ನಿವೃತ್ತವ್ಯಾಪಾರೋ ಭವತಿ | ಅಯಂ ಭಾವಃ - ಯಥಾ ಹಿ ಅಂಬರೇ ನೀಲರಸಃ, ಸರ್ವವಸ್ತುಷ್ವಿತರ ಭಿನ್ನತಾನಾನಾಕಾರಂ ದರ್ಶಯನ್ನಪಿ ಪರ್ಯವಸಾನೇ, ತದ್ವದೇವ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯ ಅಯೋಽಸ್ಥಃ ಪರಮಾರ್ಥೋಽಸ್ತಿ ನ ಏವ ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯ ವಿಸ್ತರತ್ವಾದೀನಾಂ ಸರ್ವವೇದಕಾಂಡಾನಾಮಪಿ ಸಂಗಚ್ಛತೇ ನಾನ್ಯಥೇತಿ ||

ಬ್ರ. ಭಾ. ೧-೧-೪ - ಶಾರೀರಿಣಾಪೇಕ್ಷಂ ಚೈತನ್ಯಂ ಚೇತನ
ಇತ್ಯತ್ರ ಆಕ್ಷೇಪ: - ನನು ಸಂಘಾತ ಏವ ಆತ್ಮಾ ಸ ಏವ ಭೋಕ್ತಾ
ಕಿಂ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಭೋಕ್ತೃಕಲ್ಪನಯಾ ಇತಿ ಚೇನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷಣೇ
ಅಪೇಕ್ಷದರ್ಶನಾತ್ । ಇಂದ್ರಿಯಶರೀರಗಳ ಸಂಘಾತವೇ
ಭೋಕ್ತೃವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೋರಿಕೆಗಳಿರದಾಗಲಿ, ಕೋರಿಕೆಗಳೇ ಇದ್ದರೆ
ಗಳು ವ್ಯಾವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಂಘಾತವು ಸರ್ವದಾ ಸಮಾನ
ವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬ
ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯತಿರಿಕ್ತನು ಭೋಕ್ತೃವು ಎಂದಾದರೆ
ಇಂತಹ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಆ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು [illegible]ಗಳ ಅವಸ್ಥೆಗಳು
ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಸಂಯೋಗ ಹಾಗು ವಿಶೇಷ
ಸಂವೇದನೆ ಎಂಬುವೆಲ್ಲವೂ ಹೊಂದುವುವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ
ಅಪೇಕ್ಷಣೇ ಅಪೇಕ್ಷದರ್ಶನಾತ್ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ದೃಶ್ಯಧರ್ಮಾನ್ ದ್ರಷ್ಟೃ ಸ್ಫುರತಿ ।
ಉಪಾಧಿಧರ್ಮಾಃ ಉಪಹಿತೇ ಅವಭಾಸಂತೇ ।

ಭಗವನ್ಮಾಯಾ ವೈಕಾರಿಕಂ ಸರ್ಗಂ ಪ್ರಕುರುತೇ ।
ಸ ಸರ್ಗಃ ತ್ರಿವಿಧಃ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಃ ಆಧಿದೈವಿಕಃ ಆಧಿಭೌತಿಕ
ಶ್ಚೇತಿ । ತಾನ್ಯೇವ ದ್ರಷ್ಟುಃ ಗೋಚರಾ ಭವತಿ ಅನಾತ್ಮಜ್ಞಾನ
ಹಿನಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಃ ತಾದೃಶಬುದ್ಧಿರುದ್ಧೃತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ।

ಯಥಾ ಮನೋರಥಧಿಯಾಂ ವಿಷಯಾನುಭವೋ ಮೃಷಾ ।
ಸ್ವಪ್ನದೃಷ್ಟಾಶ್ಚ ದಾಶಾರ್ಹ ತಥಾ ಸಂಸಾರ ಆತ್ಮನಃ ॥
ಅರ್ಥೇ ಹ್ಯವಿದ್ಯಮಾನೇಽಪಿ ಸಂಸೃತಿರ್ನ ನಿವರ್ತತೇ ।
ಧ್ಯಾಯತೋ ವಿಷಯಾನಸ್ಯ ಸ್ವಪ್ನೇಽನರ್ಥಾಗಮೋ ಯಥಾ ॥

ಭಾಗ - ೧೧-೨೨-೧೦ ಭಗವಾನಾಹ:

ಪುರುಷೇಶ್ವರಯೋರತ್ರ ನ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಮಣ್ವಪಿ ।
ತದನ್ಯಕಲ್ಪನಾಪಾರ್ಥಾ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣ: ॥
ಪ್ರಕೃತಿರ್ಗುಣಸಾಮ್ಯಂ ವೈ ಪ್ರಕೃತೇರ್ನಾತ್ಮನೋ ಗುಣಾ: ।
ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ಸ್ಥಿತ್ಯುತ್ಪತ್ತ್ಯನ್ತಹೇತವ: ॥
(ಅತ್ರ ಜ್ಞಾನಂ ಅಂತ:ಕರಣವೃತ್ತಿರೂಪಮೇವ)

ಅಥಾತ್ರ ಉದ್ಧವಸ್ಯ ಪ್ರಶ್ನ:

ಪ್ರಕೃತೌ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಚ ತಥಾತ್ಮನಿ ।
ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಪಾಶ್ರಯಾತ್ ಕೃಷ್ಣ ದೃಶ್ಯತೇ ನ ಭಿದಾ ತಯೋ: ॥

ಪರಸ್ಪರಪರಿಣಾಮೇನಾ ಪ್ರಕೃತೇ: ಅಭೇದ ಏವ ಪುಂಸೋ ನ ಸ್ಯಾದಿತಿ = ಅಸ್ಯೋತ್ತರಮಾಹ ಭಗವಾನ್ — ಪ್ರಕೃತಿ: ಪುರುಷಶ್ಚೇತಿ ವಿಕಲ್ಪ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ॥ ಏವಂ ಚ ವಿಕಾರಾವಿಕಾರಾಭ್ಯಾಂ ನಾನಾತ್ವೈಕತ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಪೇಕ್ಷತ್ವನಿರಪೇಕ್ಷತ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಕಾಶ್ಯಪ್ರಕಾಶಕಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ತಯೋರ್ಭೇದಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯತಿ ॥ ಅತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿಪುಂಸೋ: ಸಂಘಾತ: ।

[illegible]

ಅವಿದ್ಯಾ = ಆತ್ಮನಿ ಭಿದಾ. ವಿದ್ಯಾನಾಮ ಆತ್ಮನಿ ಭಿದಾಬಾಧ:

ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವನ್ನು [illegible] ಭೋಗವಿಶೇಷವನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ [illegible]
ಭೋಕ್ತೃವಿನ ಸಂಸಾರಚಕ್ರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಿದ
[illegible] ಅಧ್ಯಾಸದಿಂದ [illegible] ಸಂಸಾರವು. [illegible]

ಶರೀರ ಮನಸವವ. ಸಂಸಾರ: ಸಾಧ್ಯಾತ್ಮನ ಇತ್ಯಾಶಂಕ್ಯಾಹ –

ಭೋಗ ಭೋಕ್ತಾ ಮನಸಾ ಸಮಾಹಿತಾ ಉರಸ್ಥಾಯೋ ಮನ್ವಿ ಬುದ್ಧಿ [illegible]
ಮನ: [illegible] ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ [illegible] ಜುಷನ್ನು [illegible] ಗುಣಸಂಗತೋऽಸೌ ||

ಅಯಮರ್ಥ: – ಅವಿದ್ಯಯಾ ಅಧ್ಯಾಸೇನ ಇಯ [illegible] ನ: [illegible]
ನ ತು [illegible] | [illegible] ತಸ್ಯ ಅಕ್ಷರಸ್ಯ [illegible] ನಾಸ್ತಿ [illegible]
[illegible] | [illegible] | [illegible] – ಮನಸಾ [illegible]
[illegible] ವರ್ತಮಾನೋऽಪಿ [illegible] [illegible]
[illegible] | [illegible] ಉರಸ್ಥಾಯೋ ವಿದ್ಯಾ [illegible] | [illegible]
[illegible] ಜೀವಸ್ಯ [illegible] | [illegible]
[illegible] ಕೇವಲಂ [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] ಸಂಸಾರ
[illegible] ಮನಸೋ
[illegible] ಸಂಬಂಧಾತ್ [illegible]
ಜುಷನ್ನು [illegible] (ಪ್ರ [illegible] ಪರಾಮರ್ಶ:)

ಜನ್ಮಾಂತರಪ್ರಭಾವ

ಉತ್ಕ್ರಮಣಾಸ್ಯ ನಿರ್ವಾಣಾಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಕಾರಃ :

ಮನಃ ಕರ್ಮಮಯಂ ನೃಣಾಮಿಂದ್ರಿಯೈಃ ಪಂಚಭಿರ್ಯುತಂ ।
ಲೋಕಾಲ್ಲೋಕಂ ಪ್ರಯಾತ್ಯನ್ಯ ಆತ್ಮಾ ತದನುವರ್ತತೇ ॥
ಧ್ಯಾಯನ್ಮನೋಽನುವಿಷಯಾನ್ ದೃಷ್ಟಾನ್ವಾನುಶ್ರುತಾನಥ ।
ಉದ್ಯತ್ಸೀದತ್ಕರ್ಮತಂತ್ರಂ ಸ್ಮೃತಿಸ್ತದನು ಶಾಮ್ಯತಿ ॥

ಅನ್ವ: ಆತ್ಮಾ ಅಹಂಕಾರ ಇತಿ। ಅಹಂಕಾರವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವು ಇದ್ದಾಗ ನೋಡಿದ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳ ವಾಸನೆಯುಳ್ಳುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಷಯ ಸ್ಮೃತಿಯೂ ಪುನ ಜನ್ಮಾಂತರಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುವುದು. ಆದರೆ ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದ್ದಾದಾಗ ಅಂದರೆ ಅಮನಸ್ಕನಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಸನೆಗಳು ಉಂಟಾಗದಿರಲು ಆ ವಿಷಯಸ್ಮೃತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವಂತಿಲ್ಲ ಜನ್ಮಾಂತರವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮರಣವೆಂದರೆ ದೇಹಕ್ಕೇನೋ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ದೇಹಿಗೆ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳ ಕೇವಲ ವಿಸ್ಮೃತಿಯು. ವಿಷಯ ವಿಸ್ಮೃತಿಯೇ ಮೃತ್ಯುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಜನ್ಮವೆಂದರೆ ದೇಹವೇನೋ ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದರೆ ದೇಹಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರ ವಿಷಯವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಅಹಂಕಾರಾದಿ ದೇಹಸಂಘಾತವನ್ನೇ ತಾನೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ; ಈ ಮಾನ ಉದ್ಭವವೇ ಜನ್ಮವು. ಆತ್ಮನು ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅಪೂರ್ವವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಾಗ ೪ - ೧೨ - ೪   ಧನದೋಕ್ತಿಃ - ಧ್ರುವಂ ಪ್ರತಿ

ಅಹಂ ತ್ವಮಿತ್ಯಪಾರ್ಥಾ ಧೀರಜ್ಞಾನಾತ್ಪುರುಷಸ್ಯ ಹಿ ।
ಸ್ವಾಪ್ನೀವಾಭಾತ್ಯತದ್ಧ್ಯಾನಾದ್ಯಯಾ ಬಂಧವಿಪರ್ಯಯೌ ॥

ಮನ್ಯಮಾನ ಇದಂ ವಿಶ್ವಂ ಮಾಯಾರಚಿತಮಾತ್ಮನಿ ।
ಅವಿದ್ಯಾರಚಿತಸ್ವಪ್ನಗಂಧರ್ವನಗರೋಪಮಂ ॥

ಭಾಗ ೪ - ೨೦

ಅತಃ ಕಾಯಮಿಮಂ ವಿದ್ವಾನವಿದ್ಯಾಕಾಮಕರ್ಮಭಿಃ ।
ಆರಬ್ಧ ಇತಿ ನೈವಾಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧೋಽನುಷಜ್ಜತೇ ॥

× × × ×

ಏಕಃ ಶುದ್ಧಃ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರ್ನಿರ್ಗುಣೋಽಸೌ ಗುಣಾಶ್ರಯಃ ।
ಸರ್ವಗೋಽನಾವೃತಃ ಸಾಕ್ಷೀ ನಿರಾತ್ಮಾತ್ಮಾತ್ಮನಃ ಪರಃ ॥

ಅದ್ವೈತಂ ಕೇಚಿದಿಚ್ಛಂತಿ ದ್ವೈತಮಿಚ್ಛಂತಿ ಚಾಪರೇ ।
ಪರಂ ತತ್ತ್ವಂ ನ ಜಾನಂತಿ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವಿವರ್ಜಿತಂ ॥

ಈ ಉಕ್ತಿಯು ರಹಸ್ಯವಾದಮತಾನುಸಾರಿಗಳಾದ ಭಾಗವತಜನರ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾ

O

— ಪಾಶುಪತಮತಪ್ರಕ್ರಿಯಾ —

ಪಶುಪತಿನಾ ಶ್ರೀ ಪರಮೇಶ್ವರೇಣ ಜೀವಾನಾಂ ಮೋಕ್ಷಾಯ ಉಪದಿಷ್ಟಾಃ = ಕಾರ್ಯಕಾರಣಯೋಗವಿಧಿ ದುಃಖಾಂತಾಃ ಇತಿ ಪಂಚ ಪದಾರ್ಥಾಃ ॥ ತತ್ರ ಕಾರ್ಯಂ = ಮಹದಾದಿ. ಕಾರಣಂ = ಪ್ರಧಾನಂ, ಯೋಗಃ = ಸಮಾಧಿಃ, ವಿಧಿಃ = ತ್ರಿಷವಣಸ್ನಾನಾದಿಃ. ದುಃಖಾಂತೋ ಮೋಕ್ಷಃ ಇತಿ ಪ್ರಧಾನಮುಪಾದಾನಕಾರಣಂ, ಈಶ್ವರೋ ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣಂ,

सत्यं ज्ञानमनन्तं ब्रह्म विशुद्धं परं स्वतस्सिद्धम् ।
नित्यानन्दैकरसं प्रत्यगभिन्नं निरन्तरं जयति ॥

सत्यम् :- [illegible]

ज्ञानम् :- [illegible]

अनन्तम् :- [illegible]

ब्रह्म :- [illegible]

विशुद्धम् :- [illegible]

परम् :- [illegible]

तासिद्धम् ÷ ಸರ್ವಶಕ್ತ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ಎಲ್ಲ

ಯಾಗಾದಂತರ ವಸ್ತು. ಪ್ರಮಾತೃವು ಪ್ರಮೇಯ ಪ್ರಮಾಣ

ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಹಾದಲೆ ನಂತರ ಸಾಕ್ಷಿ ವಸ್ತುವು. ಅನಿತ್ಯ

त्यानन्दैक- ಯಾಗಗಳು ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಇರುವುದು. ದೇಶ. ಕಾಲ. ವಸ್ತು. ಅಪರಿ

रसम् ÷ ಸಂಬಂಧ. ನಿಮಿತ್ತವೆಂಬುದೊಂದು ಇಲ್ಲದೆ (ಬೇರೆ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲದೆ) ಸ

ಕೇವಲ ಆನಂದಾನುಭವ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಇರತಕ್ಕದ್ದು.

त्यगभिन्नम् ÷ ಸರ್ವ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಸಕಲ

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಾನು ಎಂದು ಸ್ಫುರಿಸುವ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕಿಂ

ತಲು ಭಿನ್ನವಲ್ಲದ್ದು. ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ (ಅಂತರ ಆತ್ಮನು)

ಅಂತರಾತ್ಮನು. ಬ್ರಹ್ಮ ಭಿನ್ನನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

निरन्तरं ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸ್ತುವು ದೇಶ ಕಾಲ ವಿಚ್ಛೇದವೆಂಬುದಿಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಸರ್ವತ್ರ

जयति ÷ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಪೂರ್ಣ ವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತು ಅಂತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣ ಸದ್ಗುಣಸಾಗರ ವಸ್ತುವು

ಯಾಗಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಮೇಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬುದಿಲ್ಲ

ನಿತ್ಯ ಜಯ ಮಂಗಳವನ್ನು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಸೂರ್ಯ(ಕಾಂತಾದಿ) ಪಾದದರ್ಶನಾತ್ ಜ್ಯೋತಿಸ್ಸೃಷ್ಟಂ ಜ್ಞಾಯತೇ
ಗಂಧಾನುಭವಾತ್ ವಾಯೋಸ್ಸೃಷ್ಟಂ ಜ್ಞಾಯತೇ

ಬುದ್ಧೇರ್ಜಾಗರಣಂ ಸ್ವಪ್ನಃ ಸುಷುಪ್ತಿರಿತಿ ವೃತ್ತಯಃ ।
ತಾ ಯೇನೈವಾನುಭೂಯಂತೇ ಸೋಽಧ್ಯಕ್ಷಃ ಪುರುಷಃ ಪರಃ ॥
ವಭ್ರಿತ್ರಿವರ್ಣೈಃ ಪರ್ಯಸ್ತೈರ್ಬುದ್ಧಿಭೇದೈಃ ಕ್ರಿಯೋದ್ಧತೈಃ ।
ಸ್ವರಾದಿಪ್ರತ್ಯಯೋ ಬುದ್ಧ್ಯೇತ್ ಗಂಧರ್ವಾರ್ಯಮಿವಾಸ್ವಯಾತ್ ॥

ಸರ್ಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನು ಎಂದರೆ ತೈಜಸಾತ್ಮನು ಸ್ವಪ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನನುಭವಿಸಿದನು. ಅವನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಚರಾಚರವಿಶ್ವದ ವ್ಯವಹಾರವು ಉದ್ಭವಿಸಿತು. ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರುವುದೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆವೋ ಈ ಸಕಲವೂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ನಿಜಾತ್ಮನೇ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಆತ್ಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಸ್ವಪ್ನದ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಜಾತ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನವೇ ಆಗಿರಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ನಾವು ಈಗ ನಾವು ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕೇವಲ ಭ್ರಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ಜಾಗರಣಂ ಯಥಾ

ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜಾತ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ದೇವ: ಇದಂ ಸರ್ವಮಸೃಜತ। ತತ್ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ತದೇವಾನುಪ್ರಾವಿಶತ್
ಸ ಆತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ ತದಕ್ಷರಂ, ತದಕ್ಷರಂ ವೇದಯತೇ ಯಸ್ತು ಸ ಸರ್ವಜ್ಞ:
ಸರ್ವಮೇವಾವಿಶತಿ (ಪ್ರಶ್ನೋಪನಿಷದ್) ಪೂರ್ವಮವಿದ್ಯಯಾ ಽಸರ್ವಜ್ಞ
ಽಸರ್ವಜ್ಞೋ ಯ ಆಸೀತ್ ಸ ಏವ ಸರ್ವಜ್ಞ: ಸರ್ವಜ್ಞೇತಿ॥

ಯೋಗವಾಸಿಷ್ಠ - ಭಿಕ್ಷುಚಿಂತಾ - (ಜೀವಟ) ಸ್ವಪ್ನ ಸಂಸಾರ:

1 ಯೋಗನಿಷ್ಠ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ತಾನು ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ಚಿಂತೆ.
2 ತಾನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ/ಮನುಷ್ಯ - ತನ್ನ ಹೆಸರು ಜೀವಟ ಎಂದಿರಲಿ (ಕಲ್ಪನೆ
3 ಜೀವಟನು ಸ್ವೈರಿಯಾಗಿ ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಮಲಗಿದಾಗ ಸ್ವಪ್ನ;
4 ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತಾನು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಮಾಡುವ ವಿಪ್ರನೆಂದೂ
ಶ್ರಮದಿಂದ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡದ್ದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನ.
5 ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಂತರಾಜನೆಂದು ಕಂಡದ್ದು.
6 ಸಾಮಂತನು ಯಥೋಚಿತವ್ಯವಹಾರಮಾಡಿ ಶ್ರಮದಿಂದ ಮಲಗಿದುದು.
7 ಅವನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಹಾರಾಜನಾದಂತೆ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದು.
8 ಆ ರಾಜನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಸರೆ ಎಂದು ಕಂಡಿದ್ದು.
9 ಆ ಕನಸಿನ ಅಪ್ಸರೆಯು ಶ್ರಮದಿಂದ ಮಲಗಿದಾಗ ತಾನು ಜಿಂಕೆ ಎಂದು ಸ್ವಪ್ನ
10 ಆ ಕನಸಿನ ಜಿಂಕೆಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದು
11 ಆ ಬಳ್ಳಿಯು ಅಂತಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ (ಕನಸಿನಲ್ಲಿ) ತನ್ನನ್ನು ದುಂಬಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿ
12 ಆ ದುಂಬಿಯು ತಾನು ತಾವರೆ ಮೊಗ್ಗಿನೊಳಗೆ ಮಲಗಿರುವಂತೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆನೆಯೊಂದು
ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ಕನಸು ಕಾಣುವುದು.

13 ತಾನು ಸತ್ತರೂ ಮತ್ತೆ ಆನೆಯ ಜನ್ಮವು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಸ್ವಪ್ನ.

14 ಆ ಸ್ವಪ್ನದ ಆನೆಯು ಗಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸೇವಿಸುತ್ತ
ಸಂಗ್ರಾಮಾಭಿಮುಖದಲ್ಲಿ ಹತನಾಯಿತೆಂಬ ಕನಸು.

15 ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗಂಡಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ದುಂಬಿಯ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಆದ
ಪುನಃ ಭ್ರಮರ ಜನ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

16 ಆ ಭ್ರಮರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಗಜಾಕಾರವೃತ್ತಿಕರದಿಂದ ಗಜತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.
ಪುನಃ ಭ್ರಮರತ್ವವೂ ಪುನಃ ಗಜತ್ವವೂ ಹೀಗೆ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಆಯಿತು

17 ಹೀಗೆ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಭ್ರಮರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಹಂಸಪಕ್ಷಿ
ಪರಿಚಯಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಂಸಸ್ಮರಣೆಯಾಗಿ
ಹಂಸಜನ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಈ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಪದೇ ಪದೇ ಮರಣ
ಮತ್ತೆ ಜನನ ಎಂಬಂತೆ 85 ಆವರ್ತಿ ಜನ್ಮವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ
ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಂಸಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ
ವಾಹನವಾದ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಸುಗಾಧ ಮರ್ಗಳ ಶ್ರವಣವೂ ದಸ್ಸುಲಕವ
ಭಾವನೆಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂ

18 ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನವಾಹನವಾದ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ
ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಚಾರ ಶ್ರವಣಮನನಾ
ಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

19 ಅಂತು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದ ಹಂಸವು ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಕೈಲಾ
ಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ... ಶ್ರೀರುದ್ರನ ವಿವೇಕ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿ ಗುಣವನ್ನು ಕಂಡು
ಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಸದಾ ಸಂಭಾವನೆ
ಹೊಂದಿತು. ರುದ್ರಸಾಯುಜ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಿತು

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ - ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ.

ಅಕ್ಷಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಆಶ್ರಿಸಲು ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಿಸಲು ಅರ್ಹವಾದುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕೇವಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದೆ ಹೀಗಾಗ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ನಯನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕೇವಲ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತವಾದದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಕೇವಲವೆಂಬ ವಿಷಯವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯತಾಸಂಬಂಧದಿಂದ ಆಶ್ರಿತವಾದದ್ದು ಕಂಡುಬರುವುದಷ್ಟೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಕೇವಲ ಅನ್ನುವಾಗ ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಸನ್ನಿಕರ್ಷದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಜ್ಞಾನವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ಜ್ಞಾನವು ಇದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಜ್ಞಾನಸಾಧನಕ್ಕೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾನಸಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬಹುದು. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನೇತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕರಣ (ಸಾಧನ)ವಾಗಿರುವಂತೆ ಸುಖ-ದುಃಖ ಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಂತರವಾದ ಅನುಕೂಲತೆ-ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಗಳೆಂಬ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೇ ಕರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತು ಪ್ರಮಾತೃಪುರುಷನಿಗೆ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಮಾತೃ ಮತ್ತು ಪ್ರಮೇಯಗಳ ನಡುವೆ (ಸಾಧನ - ಕರಣ) ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮೇಯವು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗುವುದು. ಇಂದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ವಿಷಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇಷ್ಟು ಇದರ ಸ್ವರೂಪ ಎಂದು ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಿಸುವುದು. ಇಂತು ಈರೀತಿ ಬಾಹ್ಯ ಅಥವಾ ಆಂತರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಪರಿಮಿತ ಆಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಮೇಯಗಳು - ಪ್ರಮಾಣಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಳು.

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಎಂದರೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವ್ಯವಹಿತವಾದ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಮಾತೃ ಮತ್ತು ಪ್ರಮೇಯಗಳ

ನಡುವೆ. ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದ್ದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ. ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾದ ಇಂದ್ರಿಯವು
ಅದರ ವೃತ್ತಿವ್ಯಾಪಾರವು ಇಲ್ಲದೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆನ್ನುವ
ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನವು ಉಂಟೇ ಎಂದು ಸಂಶಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಅನು
ವವು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ:- ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಇದ್ದೇನೆ ಎಂ
ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಘಟ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಾ
ನೇತ್ರ ಮನಸ್ಸು ಆದಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುವುದು ಬಾಹ್ಯವಿಷಯಗಳ
ಅಂದರೆ ತನಗಿಂತ ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ. ತಾನು ಇದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ
ಬಾಹ್ಯವಿಷಯಕವಾದುದಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅಂತರ-ಮನಸಿನದೆನ್ನಬಹುದೇ? ಅದು
ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲ ವಿಷಯಕವಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳೆಂಬ ವಿಷಯಗಳು
ಕೂಡ ಪ್ರಮಾತೃವೆಂಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗು ಮನಸ್ಸ
ಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಖದುಃಖಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ತಾನು ಇದ್ದೇನೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾತೃ ಅಥವಾ ಪ್ರಮಾತೃ
ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಇವುಗಳಿಂದ ತಾನು ಮನುಷ್ಯನು ಭಿನ್ನನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದೇನೆ
ಎನ್ನುವಾಗ ನನ್ನ ಶರೀರ ಇದೆ ಎಂದೇನೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ನಾನು ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾತೃ
ಅಥವಾ ಪ್ರಮಾತೃ ಪುರುಷನಾದ ತಾನು ಇದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತ
ಸ್ವರೂಪತಃ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. (ತಾನು ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧ ಮುಕ್ತ ಸ್ವರೂಪ ಆತ್ಮ ಎಂದು ಯಾರಿಗೆ
ತಿಳಿದಿರುತ್ತೆ?) ಅಂದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ
ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗಳಂತೂ ಆತ್ಮನನ್ನು
ವ್ಯಾಪಿಸಲಾರವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ - ಪ್ರಮಾಣಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನು
ಅಂದರೆ ಪ್ರಮಾತೃಪುರುಷನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲದೆ

ಆದರೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅನುಭವವು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ನೇರವಾದ-ಪ್ರತೀತಿ ಆಕಾರವಾದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಾನು ತನಗೆ ಪರೋಕ್ಷನಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಾನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯೊಂದರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ-ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಎಂದೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಥದು ಆತ್ಮ ಎಂದರೇನು ಮುಂತಾದುವು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯ ಅನುಭವವು ಇರುತ್ತದೆಯಾಗಿ ಅಂತಹ ಆ ನಿತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶ್ರುತಿಯುಕ್ತಿ ಗುರೂಪದೇಶಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಆತ್ಮನು ಅಪ್ರಮೇಯ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧ ಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ ಆ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಅದ್ವೈತವಸ್ತುವೆ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಂತಹ ನಾನು ಇದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅನುಭವಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು. ಇಂಥ ಹಿರಿದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಗಂಟುಬಿದ್ದಿರುವ ನಾನು ಅಲ್ಪಜ್ಞ ಅಲ್ಪಶಕ್ತ/ಅಶಕ್ತ ಮೊದಲಾದ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನಾನು ದೇಹ(ಕರ್ತೃ ಭೋಕ್ತೃ [illegible] ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವವನು) ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೇವಲಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಪರಮಾರ್ಥಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ. ಅಪರೋಕ್ಷಾನುಭವವು.

ಶಕ್ತಿ-ಶಕ್ತ, ಜ್ಞಾನ-ಜ್ಞಾತೃ, ದೃಗ್-ದ್ರಷ್ಟೃ-ಸಾಕ್ಷೀ, ಆತ್ಮ
೧ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿ = ಚಾಲ
೨ ಪ್ರಕಾಶ = ಪ್ರಕಾಶಕ
೩ ಜ್ಞಾನ = ಸಾಕ್ಷೀ-ದೃಗ್

ಶಕ್ತಿಯು ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದಾಗ ಶಕ್ತಿಯು ಕೈವಲ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶಕ್ತ ಅಥವಾ ಪ್ರಕಾಶಕರ್ತೃ ಎಂದೂ ಚಲನಹೇತುಕರ್ತೃ ಎಂದೂ ಆಗಬಹುದಷ್ಟೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪದಾರ್ಥವು ಸ್ವತಃ ಕೈವಲ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಜ್ಞಾನಕರ್ತೃ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾತೃ ಎಂದೂ ಹೇತುಕರ್ತೃ ಎಂದೂ (ವ್ಯಾವಹಾರಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ) ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶಕ್ತಿಯು ಸ್ವರೂಪತಃ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದನ್ನೇ ಶಕ್ತ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿ ಅಂದಾಗ ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪದ ಶಕ್ತನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಶಕ್ತಿ ಎಂದಾಯಿತು. ಶಕ್ತಿಯು ಶಕ್ತ ಎಂದು ತೋರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಏನಾದರೊಂದು ಫಲಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಗಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ (ಸೂರ್ಯಕಾಂತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲೆಯುಂಟಾದಾಗಲೇ ಶಾಖವು ಇರುವುದು ತಿಳಿ) ದಹನಶಕ್ತಿಯಿರುವುದು ಸುಟ್ಟಾಗಲೇ ತಿಳಿಯುವುದು ಸುಡದಿರುವಾಗ ಆ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಶಕ್ತನ ಅಂಶವೆಂದೋ ಅಥವಾ ಅವನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತವಾಗಿರತಕ್ಕದೆಂದೋ ಹೇಳಲವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಕಲಶಕ್ತಿಗಳು (ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕವೆಂಬ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳು) ಸಮಷ್ಟಿರೂಪವೇ ಶಕ್ತವೆಂಬ ಪರಿಪೂರ್ಣವಸ್ತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸರ್ವಶಕ್ತ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವವು.

ಹಾಗೆಯೇ :- ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಚಿಂತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಎಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೂ ವಿಚಾರವುಂಟು. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದು (ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ) ಅಂತಃಕರಣದ ವೃತ್ತಿರೂಪದರುವಾಗ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಲ್ಲಬಹುದು. ಆದರೆ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅಂಶರೂಪವಾಗಿ ಭಾವಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನದಿಂದ ಯಾವ ಫ ಪರಿಣಾಮವೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಣಾಮವಿಕಾರಗಳು ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನದ ಫಲವೇ ಆಗಿರಲು ಸ್ವಯಂ ಫಲರೂಪದ ಆ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನವು ನಿರಂತರ

೩೪ವು – ಪ್ರಮಾತೃವಿಗೆ ಬಂದಾಗುವುದು.
೬೦ವು – ಜ್ಞಾತೃವಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುವುದು.

ಸ್ವಲ್ಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಕಾರಣ-ಶಕ್ತಿ ಎನ್ನುವರು.

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

उप-सा बुद्धीनां विषयो दुःखं नो यस्य विषया मताः ।
कुतोऽस्य दुःखसम्बन्धो दृशेः स्यात्प्रत्यगात्मनः ॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]

ವಾಸಿಷ್ಠೆ ಚೂಡಾಲಾಪ್ರಬೋಧೋದಯಃ —

ಅಥ ಸಾ ವಿರತಂ ನಾಮ ರಮಣೀಯವಪುಃಕ್ರಮಾನ್ ।
ಶ್ರುತ್ವಾಧ್ಯಾತ್ಮವಿದಾಂ ವಕ್ತ್ರಾತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಾಂಸ್ತಾರಣಾಕ್ಷಮಾನ್ ॥೧
ಇತ್ಥಂ ವಿಚಾರಯಾಮಾಸ ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಮಹರ್ನಿಶಮ್ ॥
ಅವ್ಯಾವೃತಾ ವ್ಯಾವೃತಾ ವಾ ಧಿಯಾ ಧವಲಲೋಲಯಾ ॥೨॥
ಪ್ರೇಕ್ಷೇ ತಾವತ್ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ಕಿಮಹಂ ಸ್ಯಾಮಿತಿ ಸ್ವಯಂ ।
ಕಸ್ಯಾಯಮಾಗತೋ ಮೋಹಃ ಕಥಮಭ್ಯುತ್ಥಿತಃ ಕ್ವ ವಾ ॥೩॥
ದೇಹಸ್ತಾವಜ್ಜಡೋ ಮೂಢೋ ನಾಹಮಿತ್ಯೇವ ನಿಶ್ಚಯಃ ।
ಆಬಾಲಮೇತತ್ಸಂಸಿದ್ಧಂ ಮತೌ ಚೈವಾನುಭೂಯತೇ ॥೪॥
ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಣಾಶ್ಚಾಸ್ಯಾದಭಿನ್ನಾವಯವಾತ್ಮಕಃ ।
ಅವಯವಾವಯವಿನೋರ್ನ ಭೇದೋ ಜಡ ಏವ ಚ ॥೫॥
ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಗಣೋಽಪ್ಯೇವಂ ಜಡ ಏವೇತಿ ದೃಶ್ಯತೇ ।
ಪ್ರೇರ್ಯತೇ ಮನಸಾ ಯಸ್ಮಾದ್ಯಷ್ಟ್ಯೇವ ಭುವಿ ಲೋಷ್ಟಕಃ ॥೬॥
ಮನಶ್ಚೈವಂ ಜಡಂ ಮನ್ಯೇ ಸಂಕಲ್ಪಾತ್ಮಕಶಕ್ತಿಮತ್ ।
ಕ್ಷೇಪಣೈರಿವ ಪಾಷಾಣಾಃ ಪ್ರೇರ್ಯತೇ ಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯೈಃ ॥೭॥
ಬುದ್ಧಿರ್ನಿಶ್ಚಯರೂಪ್ಯೇವಂ ಜಡಾ ಸತ್ತೈವ ನಿಶ್ಚಯಃ ।
ಖಾತೇನೇವ ಸರಿತ್ಸ್ರೋತಃ ಸಾಹಂಕಾರೇಣ ವಾಹ್ಯತೇ ॥೮॥
ಅಹಂಕಾರೋಽಪಿ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಜಡ ಏವ ಶವಾತ್ಮಕಃ ।
ಜೀವೇನ ಜನ್ಯತೇ ಯಕ್ಷೋ ಬಾಲೇನೇವ ಭ್ರಮಾತ್ಮಕಃ ॥೯॥
ಜೀವಶ್ಚ ಚೇತನಾಕಾರೋ ವಾತಾತ್ಮಾ ಹೃತ್ಕಂದೇ ಸ್ಥಿತಃ ।

ಸುಕುಮಾರೋಽಂತರಸ್ತೇನ ಕೇನಾಪಿ ಪ್ರಜೀವತಿ ॥೧೦॥
ದೃಷ್ಟೋ ನು ಜ್ಞಾತಮಾತ್ರೇಣ ಆತ್ಮೋಲ್ಲಾಸಕಲಂಕಿನಾ ।
ಜೀರ್ಣೋ ಜೀವತಿ ಜೀರ್ಣೇನ ಚಿದ್ರೂಪೇಣಾತ್ಮರೂಪಿಣಾ ॥೧೧
ಆತ್ಮಸ್ಥಮಮತಾಜೀವತ್ಯೈ ಪ್ರಾಣೇನೈವ ಜೀವತಿ ।
ಪ್ರಮೋದಃ ಪವನೇನೇವ ಘಾತೇನೇವ ಸಂಕ್ರಯಃ ॥೧೨॥
ಅಸತ್ಯಮುತಪಾತ್ರಾಂಶಭಯನಾಶಿ ದ್ವಯ ಜಗತಂ ।
ಯಥಾ ಜಲಗತೋ ವ್ಯಗ್ನಿರವರೂಪಂ ಸ್ವಮುಜ್ಝತಿ ॥೧೩॥
ಸತ್ಯಾಸತ್ಯಾ ಯದಾ ಭಾತಿ ಚಿತ್ಸಮಾಧೌ ಸತಿ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಸ್ವರೂಪಮಲಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ತದೇವ ಭವತಿ ಕ್ಷಣಾತ್ ॥೧೪॥
ಏವಂ ಚಿತ್ಪ್ರಾಪ್ತಮುಕ್ತೋಽತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಸ್ನಿಗ್ಧತಯಾ ಸ್ವಯಂ ।
ಪ್ರಕಾಶಸ್ಯ ಮನಸ್ತಲ್ಪಂ ಚೈತನ್ಯೇನ ಪ್ರಬೋಧ್ಯತೇ ॥೧೫॥
ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಭೂತಾಲಾ ಕೇನ್ವಹಾ ಚಿತ್ರೆ ಪ್ರಚೋದನಾ ।
ಇತಿ ಸಂಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಚಿರಾಯೋಽಸ್ಮಿ ವ್ಯಬುಧ್ಯತ ॥೧೬॥
ಅಜ್ಞೋ ನು ಚಿರಕಾಲೇನ ಜ್ಞಾತಂ ಜ್ಞೇಯಮನಾಮಯಂ ।
ಯದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಜ್ಞೇಯತಾಂ ಕೃತ್ಸ್ನಾ ನ ಕಿಂಚಿದ್ಧೀಯತೇ ಪುನಃ ॥೧೭॥
ಏತೇ ಹಿ ಚಿದ್ರೂಪಾಃ ಸಂತಾ ಮನೋಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾದಯಃ ।
ಅಸಂತಸ್ಸರ್ವ ಏವಾದ್ಯ ದ್ವಿತೀಯೇಂದುಪದಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧೮॥
ಮಹಾಚಿದೇಕೈವಾಸ್ತೀಹ ಮಹಾಸತ್ತೇತಿ ಯೋಚ್ಯತೇ ।
ನಿಷ್ಕಲಂಕಾ ಸಮಾ ಶುದ್ಧಾ ನಿರಹಂಕಾರರೂಪಿಣೀ ॥೧೯॥

ಶುದ್ಧಸಂವೇದನಾಕಾರಾ ಶಿವಂ ಸನ್ಮಾತ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಸಕೃದ್ವಿಭಾತಾ ವಿಮಲಾ ನಿತ್ಯೋದಯವತೀ ಸದಾ ॥೨೦॥
ಸಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮಾದಿ ನಾಮಭಿಃ ಪರಿಗೀಯತೇ ।
ಚೇತ್ಯಚೇತನಚಿತ್ತಾದಿ ನಾಸ್ಯಾಃ ಭಿನ್ನಂ ನ ಮಾನತಃ ॥೨೧॥
ತಯೈವೈಷಾ ಚೇತ್ಯತೇ ಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯಾ ಸ್ವೈಷಾದ್ಯಾ ಚಿದಿತಿ ಸ್ಮೃತಾ ।
ಅಚೇತ್ಯಂ ಯದಿದಂ ಚಿತ್ತ್ವಂ ತತ್ತ್ವಸ್ಯಾಃ ರೂಪಮುಕ್ಷಿತಂ ॥೨೨॥
ಮನೋಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾದ್ಯರ್ಥರೂಪೈಃ ಸೈವ ವಿಜೃಂಭತೇ ।
ತರಂಗಕಣಕಲ್ಲೋಲಕಲನೇಯಂ ಚಿದಾತ್ಮನಿ ॥೨೩॥
ಜಗದ್ರೂಪಪದಾರ್ಥಾನಾಂ ಸತ್ತಾ ಸ್ಫುರತಿ ಯಾ ಪರಾ ।
ಯದಿದಂ ತತ್ಪರಂ ರೂಪಂ ತಸ್ಯಾಃ ಖಲು ಮಹಾಚಿತೇಃ ॥೨೪॥
ಶುದ್ಧಚಿನ್ಮಾತ್ರವತ್ ಸಾ ಹಿ ಸೇಯಂ ಸಮಸಮೋದಿತಾ ।
ಅನನ್ಯಯೈವ ಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಜಗಜ್ಜೃಂಭಿಕಯಾ ಸ್ಥಿತಾ ॥೨೫॥
ಸತ್ತಾ ವ್ಯತಿರೇಕೇಣ ನಾನ್ಯಾ ಸಂಭವತೀಹ ಹಿ ।
ವಿಚಿತ್ರತೇವ ಭಾಂಡಾನಾಂ ನನು ಹೇಮತಯಾ ಯಥಾ ॥೨೬॥
ಸಾ ತಥೋದೇತಿ ತದ್ರೂಪಮಾತ್ಮಾನಂ ಚೇತತಿ ಸ್ವಯಂ ।
ಸ್ವಚಿತ್ತ್ವೇನ ದ್ರವತ್ವೇನ ತರಂಗಾದಿತ್ವಮಂಬುಷು ॥೨೭॥
ಮಹಾಚಿತೌ ಜಗತ್ ಚಿತ್ತಾದುದೇತಿ ವಾನುದೇತ್ಯಪಿ ।
ತದಾತ್ಮೈವ ಯಥಾ ವಾತೋ ರೂಪವಾನ್ ಜಲಧೌ ದ್ರವಾತ್ ॥೨೮॥
ಏವಂ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಮೇವಾಹಮನಹಂಭಾವಮಾತತಂ ।
ನ ತಸ್ಯ ಜನ್ಮಮರಣೇ ನ ತಸ್ಯ ಸದಸದ್ಗತೀ ॥೨೯॥

ನ ನಾಶಃ ಸಂಭವತ್ಯಸ್ಯ ಚಿನ್ಮಾತ್ರನಭಸಃ ಕ್ವಚಿತ್ ।
ಅಚ್ಛೇದ್ಯೋಽಯಮದಾಹ್ಯೋಽಯಂ ಚಿದಾದಿತ್ಯೋಽತಿನಿರ್ಮಲ
ಅಹೋ ನು ಚಿರಕಾಲೇನ ಶಾಂತಾಸ್ಮಿ ಪರಿನಿರ್ವೃತಾ ।
ನಿರ್ವಾಣಮಿ ಭ್ರಮನಿರ್ಮುಕ್ತಮಾಸೇ ನಿರ್ಮಂದರಾಬ್ಧಿವತ್ ॥ ೨೧
ಅಸದಾಭಾಸಮುತ್ಸೃಷ್ಟಮನಂತಮಜಮವ್ಯಯಂ ।
ಆತ್ಮಾಕಾಶಮನಾಬಾಧಮಮಲಂ ಪರಮಂ ಚಿರಂ ॥ ೨೨
ಅನಂತಮಿದಮಾಕಾಶಂ ಶಿಲಾಷಾಶ್ಚ ಶಿಲಾದಿಕಾಃ ।
ಸುರಾಸುರಯುತಂ ವಿಶ್ವಮೇತನ್ಮಯಮಕೃತ್ರಿಮಂ ॥ ೨೩ ॥
ಪ್ರಾಂಸ್ಥಕರ್ಮಮಯಾ ಸೇನಾ ಸರ್ವಂ ಮೃಣ್ಮಾತ್ರಕಂ ಯಥಾ ।
ದ್ರಷ್ಟೃದೃಶ್ಯಮಯೀ ಸತ್ತಾ ಚಿನ್ಮಾತ್ರೈಕ್ಯಮಯೀ ತಥಾ ॥ ೨೪
ಇದಮೈಕ್ಯಮಿದಂ ದ್ವಿತ್ವಮಹಂ ನಾಹಮಿತೀತಿ ಚ ।
ಕ ಇವ ಭ್ರಮಸಂಮೋಹಃ ಕಥಂ ಕಸ್ಯ ಕುತಃ ಕ್ವ ವಾ ॥ ೨೫ ॥
ಸ್ಥಿತಮನಂತಮನಾಯಾಸಮುಪಶಾಂತಾಸ್ಮಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ।
ನಿರ್ವಾಣಾ ಪರಿನಿರ್ವಾಣಾಗತಮಾಸೇ ಗತಜ್ವರಂ ॥ ೨೬ ॥
ಅಚೇತನಂ ಚೇತನಂ ವಾ ಯೋಽಯಮಾಭಾತಿ ಚೇತತಿ ।
ಭಾಸಮಾನಾತ್ಮತದ್ರೂಪಂ ಖಂ ಮಹಾಚಿತಿ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ॥ ೨೭ ॥
ನೇದಂ ನಾಹಂ ನ ಚಾನ್ಯಚ್ಚ ನ ಭಾವಾಭಾವಸಂಭವಃ ।
ಶಾಂತಂ ಸರ್ವಂ ನಿರಾಲಂಬಂ ಕೇವಲಂ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ಪರಂ ॥ ೨೮ ॥
ಇತಿ ಸಾ ಭಾಮಿನೀ ತಸ್ಯ ಚೂಡಾಲಾ ವರವರ್ಣಿನೀ ।
ಸ್ವಲ್ಪೇನೈವ ಹಿ ಕಾಲೇನ ಯಯೌ ವಿದಿತವೇದ್ಯತಾಂ ॥

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶರೂಪದ ದೀಪವು ಬೆಳಗುವುದೇ ಸ್ವಭಾವ. ಅದರ ಬೆಳಕು ಎದುರಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮನೆಂಬ ಚಿಜ್ಜ್ಯೋತಿಯು ಸ್ವಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದ್ದು ಆ ಪ್ರಕಾಶವು ನಿರಂತರ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದು (ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುದು) ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಕಾಶವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸ್ಪಂದವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪೂರ್ವರೂಪವೆನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗು ಶಕ್ತಿಸಮಷ್ಟಿರೂಪದ
ಮುಂದೆ. ಮತ್ತು ಸಂಸಾರಬೀಜವಾದ ಅವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನಬಹುದು.
ಜಗದ್ಬೀಜವೆನ್ನಬಹುದು. ವ್ಯಾಪ್ಯ ಪದಾರ್ಥವೊಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪ್ರಕಾಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಂದು [ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ] ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಿತ್ತು. ಅದ್ವೈತಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ವಂತರವು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವ್ಯಾಪಕ ಎಂಬ ಅರ್ಥವು, ವ್ಯವಹಾರವು [ವಾಸ್ತವವಾಗಿ] ಇರುವುದಿಲ್ಲ (ಬಾಧಿತವಾಗಿರುತ್ತೆ) ಹೀಗೆ ಪರಮಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಚಿಜ್ಜ್ಯೋತಿಸ್ಪಂದವು ನಿರ್ವಿಷಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದ್ವೈತಾನುಭವವೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಮಹಾಸಿದ್ಧಿಯು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ದಕ್ಕುವುದು.

ಆ ಬಗೆಯ ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಜಾತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪನಿಶ್ಚಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಿವೇಕವಿರುತ್ತದಿಂದಾಗಲೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ತತ್ತ್ವದ ಅವಿದ್ಯೆಯೂ, ಸತ್ಯಾನೃತಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಧ್ಯಾಸವೂ, ಬಹುಮುಖತೆಯೂ, ಸಂಸಾರಿತ್ವವೂ ಕೂಡ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ, ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏನೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶಸ್ಪಂದವು

ತನ್ನ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನೇ ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವಿ-
ಆತನಿಂದಲೇ
ದ್ಯಾವಂತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಿದ್ಯಾಮಾಯಾ ಕಲ್ಪಿತವಾದ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂದ
ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅದೇ ಜ್ಯೋತಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ
ವಿಷಯಗಳ
ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವವನ್ನು ಪರಿಸ್ಪಂದವೆನ್ನುವರು. ಪ್ರಕಾಶವೇ ಪ್ರಕಾ-
ಶಪಡಿಸುವುದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಪಂದವೇ ಕ್ರಿಯೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂ-
ಅಥವಾ ಸಕಲ ಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಿಯಾಸೂಕ್ಷ್ಮದಿಂದಲೇ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾಲವು (ಮಹಾಕಾಲ) ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಾಲದೇಶಗಳು, ಭೂತ
ಭೌತಿಕ ಪ್ರಪಂಚಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಲ್ಲ
ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಪರಿಸ್ಪಂದದಿಂದಲೇ ಉದ್ಭಾವಿತ ಅಥವಾ ಕಲ್ಪಿತವಾ-
ಗಿರುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮೈಕ್ಯವಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಇರದೇ, ಅವಿದ್ಯಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕಾಲ-
ದೇಶಾದಿಗಳು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು, ಮಿಥ್ಯೆ
ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಾಲಾದಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಕಾರಣ.

ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಸ್ಪಂದವು ಹೇಗೆ ಸ್ವಭಾವವೋ ಹಾಗೆಯೇ
ಪರಿಸ್ಪಂದವು ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪರಿಸ್ಪಂದವೆನ್ನುವುದು ಕೇವಲ
ಅವಿದ್ಯಾವಂತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಷಯವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಂದಾಯಿತೇ ಪರಂತು
ಪೂರ್ಣಪ್ರಕಾಶಸ್ಪಂದಮಾತ್ರವೇ ಪರಮಾರ್ಥದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತ-
ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಸ್ಪಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಪರಿಸ್ಪಂದ ಇವೆರಡೂ ಪೂರ್ಣ-
ತೆಯ ಸಾಮಂತಿಕೆಗಳು ಆಗಿದ್ದು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣ ವ್ಯಾಪಕತ್ವದಲ್ಲಿ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಪೂರ್ಣ
ಪ್ರಕಾಶಸ್ಪಂದವು ಸ್ವಭಾವವು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪರಿಸ್ಪಂದವನ್ನು ಆತ್ಮನ ಪ್ರಕೃ-
ಎಂದೂ ಮಾಯೆ ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಇಂದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಲ್ಲಿ
ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವವು, ಪ್ರಕಾಶವು ಇವರ ಸ್ವರೂಪ-ಸ್ವಭಾವ
ಮಾಯಕತ್ವ ನಿರ್ಣಯ

ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಅವಿದ್ಯಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತ್ರಯಗಳಿರುವುದೆನ್ನುವುದು ಮತ್ತು ಇವನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವ ಅಥವಾ ಪರಿಸ್ಪಂದ ಎನ್ನುವುದು ಅವಿದ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯೇ ಹೊರತು ಆ ಪೂರ್ಣವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಕಾರ ವಿಕಲಾವರೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯು ಬೆಳಗುತೀರುವನು.

ಇನ್ನು ಈ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಎನ್ನಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದ್ವೈತಪೂರ್ಣತ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಭೇದವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಈ ಅವಿದ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ, ಬಹಿರ್ಮುಖನಾಗಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಂದರೆ ಅಂತಃ ಸ್ವರೂಪದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೇ ಬಾಹ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದರ್ಶನವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವೆನ್ನಬಹುದು. ಆತನು ಏಕೆ ಯಾವಾಗ ಬಹಿರ್ಮುಖನಾದನೆಂದು ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮಲಗಿದವನು ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇಶಕಾಲ ಒಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಅಂದರೆ ಬಹಿರ್ಮುಖನಾಗುವನು. ಎಚ್ಚರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ದೇಶಕಾಲಗಳಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಈ ಬಹಿರ್ಮುಖತೆ ಯಾವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತೆಂದು ಎಚ್ಚರದ ಪ್ರಪಂಚದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತಿದ್ದು ಇಂತಹ ನಿಜಾತ್ಮಾನುಭವವಿಲ್ಲದೇ ಬಹಿರ್ಮುಖನಾಗಿರುವುದೇ ಆಕಸ್ಮಿಕ, ಅವಿದ್ಯೆ ಅಖಂಡಾನುಭವವೆಂಬ ವಿದ್ಯೆ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿದೆ.

ನಿಜಾತ್ಮನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಸಂಘಾತವನ್ನೇ ತಾನೆಂದೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದೂ ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವಿದ್ಯೆಯೇ. ತನ್ನ ನಿರ್ಭಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಹಿರ್ಮುಖನಾಗಿರುವವನಿಗೆ ಭಯ ಗಂಟುಬೀಳುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಸರಿ.

ಪ್ರಮಾತೃ. ಪ್ರಮಾಣ. ಪ್ರಮೇಯ. ಪ್ರಮಾ.

ವೇದಪ್ರಮಾಣವು ಮಿಥ್ಯಾಧ್ಯಾಸರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬೆಳಕು.

— ಆತ್ಮನು ಸ್ವಸಂವೇದ್ಯನು.

ಪ್ರಮಾ ಎಂದರೆ ಸಮ್ಯಗ್ಜ್ಞಾನ. ಯಥಾರ್ಥಾನುಭವ. ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ.
ಪ್ರಮಾತೃ ಎಂದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಾತನು. ಪ್ರಮೇಯವೆಂದರೆ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ
ವಿಷಯವು (ಘಟ ಪಟಾದಿ). ಪ್ರಮಾಣವೆಂದರೆ ಪ್ರಕಾಶಕ. ತಿಳಿಸುವ ಸಾಧನವು.
ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಘಟಾದಿ ವಿಷಯವು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಬೆಳಕು
ಬಂದರೆ ವಿಷಯವು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೊದಲು ಘಟವನ್ನು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದ ಮನುಷ್ಯನು-ಪ್ರಮಾತೃವು. ಚಕ್ಷುರ್ ಮನ ಇಂದ್ರಿಯವೆಂಬ ಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ
ಘಟ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದು ಘಟ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು. ಇದು ಪ್ರಮೆ.
ತಿಳಿಯುವಾತನೇ ಪ್ರಮಾತೃವು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಷಯವನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳು.
ಘಟವೆಂಬ ವಿಷಯವೇ ಪ್ರಮೇಯವು. ಇದು ಮೊದಲು ಘಟಾಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯಿಂ
ಆವೃತವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಪ್ರಕಾಶಕೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದಾಗ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಆವ
ರಣವು ಹೋಗುವುದು. ಪ್ರಮಾತೃವಿಗೆ ಇದು ಘಟ ಎಂಬ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು.
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸುಲಭಗ್ರಹಣೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನೇ ತೋರಿಸಿ
ಇದು ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೂ ಉಪಲಕ್ಷಣ.

ಪ್ರಮಾಣವು ಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಬೆಳಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಅಂದರೆ
ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಷು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪ್ರಮೇಯವಾದ ಘಟ
ವಿಷಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅದರ ಆಕಾರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೊಂದು ವಸ್ತುವೆಂದೂ
ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದುದೆಂದೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬೆಳಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ (ಹೀಗಾದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಕ್ರಿಯೆ
. ಇದು ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಸಂಗತವೇ ಉದಯಿಸುತ್ತದೆ) ಇಂದ್ರಿಯವು
ವಿಷಯಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೊಡನೆ ಮನಸ್ಸು ~~[illegible]~~ ಚಾಲ್ಯದ ~~[illegible]~~ ಕಾರಣ ತದಾಕಾರದ
ಮನಸ್ಸು ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಫುರಿಸುವುದಾಗಿ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಘಟ

ಯವು ಸ್ಫುರಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಇದು ಘಟವೇ ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಸ್ಫುರಿಸುವುದು.
ಇದನ್ನೇ ಬುದ್ಧಿ ಎಂದೂ. ಘಟಬುದ್ಧಿ. ಘಟಜ್ಞಾನ. ಘಟ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಎಂದೂ ಹೇಳುವರು
ಸತ್ತಾಸ್ಫೂರ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಸತತವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಘಟವೆಂಬ ವಿಷಯ ಸನ್ನಿಕರ್ಷ
ವುಂಟಾದಾಗ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಎಂದೂ ಅಂತಃಕರಣವೃತ್ತಿ
ಎಂದೂ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ(ಸಾಮಾನ್ಯ)ಜ್ಞಾನ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯ ಸನ್ನಿಕರ್ಷವಾ
ದಾಗಮಾತ್ರವೇ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಷಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಸರ್ವದಾ ಇರಲಾರದು. ಘಟಜ್ಞಾನ
ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನೋತ್ತರ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ
ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ವಿಷಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಆಗಮಾಪಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ
ಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಅದರಂತೆ ಅನಿತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ವಿಷಯಜ್ಞಾನವಿರಲಿ ಅಥವಾ
ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಕೇವಲಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಆ ಸರ್ವದಾ ಸಿದ್ಧಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಇಲ್ಲ
ದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಘಟಜ್ಞಾನವುಂಟಾದುದೂ, ಹಿಂದೆ ಘಟಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದುದೂ, ಕೊನೆಗೆ ಘಟಜ್ಞಾನ
ನಾಶವಾದುದೂ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಬಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಒಂದು ವಿಷಯಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲದ
ನಿದ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸತ್ತಾಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಇರುತ್ತದೆಂಬ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಾನುಭವವು ಇದೆಯಷ್ಟೆ.
ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಸತ್ತಾಸ್ಫೂರ್ತಿಗೆ ಯಾವುದೂ ವಿಷಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ನಿರಪೇ
ಕ್ಷ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಅದೇ ಆತ್ಮ- ನಾನು ಎಂಬುದು. ಅದು ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧವಾದುದು.
ಆ ನಾನು ಎಂಬ ಆತ್ಮನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯೊಡನೆ ಘಟನಿಶ್ಚಯವೆಂಬ ವಿಶೇಷರೂಪದ ಬುದ್ಧಿಯು ಸ್ಫುರಿಸುವುದು.
ಈ ಬುದ್ಧಿವಿಶೇಷವು ಸ್ಫುರಿಸಲು ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಅಂತಃಕರಣವು ವಿಷಯ ಸಂಕಲ್ಪ-
ಸನ್ನಿಕರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದುದೇ ಕಾರಣವು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಷಯವನ್ನು ಬೆಳಗಿ
ತೋರಿಸಿವೆ. ಅಷ್ಟರಿಂದ ಘಟಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇತರ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಾಯಿತು. ಸತ್ತಾಸ್ಫೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪದ ನಾನು ಎಂಬ ಆತ್ಮನು - ಅಹಂಕಾರ-
ಸ್ಪಂದವೆಂಬ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾತೃತ್ವದ (ಅರಿವ) ಜ್ಞಾನಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದು

ದೃಶ್ಯವು ಕಲ್ಪಿತವು ಆದ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಕ್ಕುಳಿಸದ
ಸೋತವು ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ - ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮರೆಯಾಗಿರುವ

...ವನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡು ವಿಷಯಾಕಾರವಾಗಿಯೂ
ತೋರಿಕೊಂಡಿತು ಎಂದರೆ ಅರ್ಥವಲ್ಲವೇ? ಏಕೆಂದರೆ ವಿಷಯ ಇಂದ್ರಿಯ ಅಂತಃ
ಕರಣ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಡಪದಾರ್ಥಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ತಮೋರೂಪಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮ
ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿಯ ಆಭಾಸದಿಂದಲೇ ಬೆಳಗಿ ಅವು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಂತು ಕೂಟಸ್ಥ
ಚೈತನ್ಯಾಭಾಸ ~~ಸ್ವರೂಪನಾದ~~ ಪ್ರಮಾತೃವಿನ ಪರಿಣಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಮೇಯ ವಸ್ತು ಪ್ರಮಾ ಅಥವಾ
ಜ್ಞಾನ (ವಿಶಿಷ್ಟ-ವಿಷಯಜ್ಞಾನ) ವ್ಯವಹಾರವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಅಂದಾಗ
ಜ್ಞಾನವೇ ಜ್ಞೇಯವಸ್ತು ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಪರಮಾರ್ಥವು ವ್ಯವಹಾರಿಗಳಿಗೆ
ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಈ ವಿಷಯಜ್ಞಾನವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮಾಣವು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು :- ವಿಷಯ ಪ್ರಕಾಶ. ವಸ್ತುಪರಿಚ್ಛಿತ್ತಿ. ಸನ್ನಿಕರ್ಷ.
ಸನ್ನಿಕರ್ಷ = ವಿಷಯ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಪ್ರಮಾತೃವಿಗೂ ವಿಷಯತಾಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ
ಪರಿಚ್ಛಿತ್ತಿ = ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟೇ ಆಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದು.
ಪ್ರಕಾಶ = ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಅಜ್ಞಾತತೆಯೆಂಬ ತಮಸ್ಸಿನಿಂದ (ಹೊರಪಡಿಸಿ ಬೆಳಗಿಸುವುದು)

ಈಗ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ.

ಪ್ರಮಾತೃವಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಸರಿಯಾದ ಸ್ವರೂ
ಪವು ತಿಳಿಯದಿರುವಾಗ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅಜ್ಞಾತತೆಯೆಂಬ ತಮಸ್ಸು ಮುಚ್ಚಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳ
ಬೇಕಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪೂರ್ಣರೂಪದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಮಸ್ಸು ಆವರಿಸಲಾರದು.
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆತ್ಮನು ಅಜ್ಞಾತನಾಗಿದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವರು.
ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿರಾವರಣನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ನಾನು ಇದ್ದೇ
ನೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾನುಭವವು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾತೃ ಪುರುಷನಿಗೆ
ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನವಿರುವುದಿ...

ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೇಹವನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ
ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅಥವಾ ಇವೆಲ್ಲದರ ಸಂಘಾತವನ್ನೂ ನಾನು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭ್ರಾಂತ
ನಾಗಿರುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ನೀನು ಯಾರು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇನು
ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಆಗ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಾನು ಅರಿಯೆ ಎಂದೇ ಹೇಳುವನು. ಈ ಉತ್ತ
ರದಿಂದಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಷಯ ಅಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಅವಿದ್ಯೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುವ
ಸಂಶಯ, ಭ್ರಮೆ, ಅರಿಯದಿರುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವಿದ್ಯೆಯ ರೂಪಗಳು. ಈ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಸ್ವ
ರೂಪದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮರೆಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇನ್ನು
ಪ್ರಮಾತೃವು ನಿರುಪಾಧಿಕಾತ್ಮನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿಯದಿರುವಾಗ ಅವನು ಅವಿದ್ಯಾವಂತನೇ ಆಗಿರು
ತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮನು ನಿರವಯವವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಆವರಣ, ಅಂಶಾಂತರದಲ್ಲಿ
ನಿರಾವರಣ ಎಂದು ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನೇ ಆತ್ಮ ಎಂದು ವೇದವು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ
ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಅದ್ವೈತಾನುಭವವೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗುವುದೇನೆಂ
ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅಹಂಕರ್ತೃತ್ವನಾದ ಪ್ರಮಾತೃ
ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವಿದ್ಯೆ ಇದೆ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಸಂಘಾತ
ಮೊದಲಾದವನ್ನೇ ನಾನು ಎಂದು ತಿಳಿದು (ಭ್ರಾಂತಿ) ಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಕಂಡುಬರು
ತ್ತದೆಯಾಗಿ ಅವಿದ್ಯಾವಂತನೆಂದೇ ಪ್ರಮಾತೃವಿನಲ್ಲಿ (ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ) ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಆತ್ಮವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಪಡುತ್ತಿರುವುದ
ನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಇಂತಹ ಮನುಷ್ಯನು ಆತ್ಮನನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕೆಂದು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದಾಗ
ಎಂದರೆ ವಿಚಾರಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಅಂತಹ ಪ್ರಮಾತೃವಿಗೆ ವೇದವೇ ಎಂದರೆ ಗುರು
ಉಪದೇಶರೂಪ ವಾಕ್ಯವೇ ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ:—

ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸನ್ನಿಕರ್ಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಗುಣಧರ್ಮಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲ.
ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹಿರ್ಮುಖವಾಗಿರುವುವು ಆ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುವು
[illegible] ತನ್ನನ್ನು ವಿಷಯೀಕರಿಸಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ
[illegible]

ಆತ್ಮವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಅಂತಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ (ಅನುಮಾನಾದಿ) ಪ್ರವರ್ತಿಸು
ವುದಿಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕ ವಾಕ್ಯ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಲಾರವೆಂದೂ ಅಂತರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಸಾಧನಗಳಾದ ಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳು ವಿಷಯೀಕರಿಸಲಾರವೆಂದೂ ಮನೋವಾಗಗೋಚರ
ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಮಾತೃಗಿಂತ
ಭಿನ್ನವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೆಳಗಿ ತದ್ವಿಷಯಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನೋ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷ
ಜ್ಞಾನವನ್ನೋ ಉಂಟುಮಾಡುವುವು. ಪ್ರಕೃತ ಪ್ರಮಾತೃಸಾಧಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವಾಗ
ಬೇಕಾಗಿದೆಯಾಗಿ, ಇಂತಹ ಆತ್ಮನು ಪರೋಕ್ಷ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರೂಪಾದಿಗಳಿ
ಲ್ಲವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಷಯತ್ವವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
ಪ್ರಮಾತೃವಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮನು ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು
ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮ
ಜ್ಞಾನವಾಗುವುದೆಂದರೆ ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಜ್ಞಾನದಂತೆ ಅಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಪರೋಕ್ಷ
ಅನುಭವವೇ ಉಂಟಾಗಬೇಕು. ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನಲಾಭವನ್ನು ವೇದವೆಂಬ ದಿವ್ಯ
ಪ್ರಮಾಣವೇ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು - ಅದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದೆಂದರೆ :-

ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ದೇಹೀ ಕರ್ತೃ ಭೋಕ್ತೃ ಸುಖೀ ದುಃಖೀ ಇತ್ಯಾದಿ
ಸ್ವರೂಪದವನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾನಷ್ಟೆ. ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತಿರುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ.
ಆತ್ಮನೆಂಬ ದಿವ್ಯವಸ್ತು ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂದೇಹಪಡುತ್ತಲೂ ಇರಬಹುದು.
ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞಾನದ ರೂಪಗಳೆಂದೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಇವನಿಗೆ ವೇದವು ಪ್ರಮಾತೃವಿನ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಾನುಭವಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಟ್ಟು
ಇವ ಬಂದು ಕೂಗುವ ಅನುಭವವಿರುತ್ತದೆಯಾಗಿ ~~ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ~~ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವುದೇ
ಪ್ರಮಾತೃವಿನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಸ್ವಪ್ನಾಂತಂ ಜಾಗರಿತಾಂತಂ ಉಭೌ ಯೇನಾನುಪಶ್ಯತಿ [illegible]
ಎಂದು ವಿಚಾರ [illegible]

ಸ್ವಸ್ವರೂಪವೇ ಇಲ್ಲದ ತಮಃ ತಿಗಾಚವು ಬೆಳಕುಬಂದಕೂಡಲೆ ತೊಲಗಿಹೋಗುವಂತೆ ವೇದಪ್ರಮಾಣದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾಭಾಸದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಪ್ರಮಾತೃತ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲವಾಗುವುವು. ಆತ್ಮನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪ

ಸಾಕ್ಷೀ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದೇನಾದರೂ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ ಕೇವಲಾನುಭವಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನಿತ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಶ್ರುತಿಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಆನಂದ ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾ ಅತೋऽನ್ಯದಾರ್ತಂ ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ತದಿತರ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಜಡವು; ಮಿಥ್ಯಾವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ವ್ಯವಹಾರಿಕವಾಗಿ ದೇಹಾದಿಪ್ರಪಂಚವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾರಣದ ಸತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕಾರ್ಯದ ವಿಕಲ್ಪ ಮಿಥ್ಯಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಮಾತೃವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾತೃ ತನ್ನ ಜ್ಞೇಯ ಜ್ಞಾನ ಇದರ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವಿಕೃತವೆಂಬ ಮಿಥ್ಯೆ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಅಂದರೆ ಪ್ರಮಾತೃವು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ತನ್ನ ಸ್ವತಃದ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವುದು (ಇದನ್ನೇ ಆತ್ಮನೋ ಬಂಧಃ ತಸ್ಯೈವ ಮೋಕ್ಷಃ ಆತ್ಮಾ ತು ನಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧ ಮುಕ್ತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು)-ಶ್ರುತಿ ವೇದ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಪ್ರಮಾತೃವಿನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ (ಮರೆಯಂತೆ ಇದ್ದ ಸ್ವರೂಪಾಜ್ಞಾನ, ಭ್ರಮೆ, ಮತ್ತು ಸಂಶಯಗಳೆಂಬ, ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವುದೇ ಆಯಿತು) ವಿಚಾರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಬೆಳಕು ಬೀರಿತು. ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು ಓಡಿತು. ಅನಾತ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದವೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸಿತು. ಆತ್ಮನು ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶಾನುಭವಸ್ವರೂಪನೆಂಬ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಪರೋಕ್ಷವೆಂಬ ಪರಮಾರ್ಥವು ಸ್ವಸಂವೇದ್ಯವೇ ಆಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳು ಅವಿದ್ಯಾಯನ್ನಾಗಿಯೇ ಆತ್ಮಪ್ರತಿಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಅನಾತ್ಮಗಳ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ವೇದವು ಸಹಾಯಮಾಡಿತೆಂದೇ ಆಯಿತು. ಇಲ್ಲದೇ ವೇದವೇ

ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾರಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಔಪನಿಷದಃ ಪುರುಷಃ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ವಾಕ್ಯಗಳಿಂತದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವುದು ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯವು ...
ವ್ಯಕ್ತಿನಿ ಬೆಳಗುವಂತೆಯೇ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ...
...ಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಗಿಸುವುದು. ಹಾಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲವೇ? ಆ...
ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಕಾಶಿತವಾಯಿತೆನ್ನುವುದು. ವೇದವಾಕ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂ...
...ದಲ್ಲಿ ತತ: ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಮನೋಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು...
...ವು ಇಲ್ಲವಾಗುವುವು. ವ್ಯವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾತೃವು ತಾನು ಕರ್ತೃ ಭೋಕ್ತೃವೆಂದು ಅಧ್ಯಾಸವಾಗಿ
...ಕೊಂಡ ಆರೋಪಿತಾಂಗಕ್ಕೆ ಬಾಧ - ಎಂದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಲ್ಲದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವು. ನಿ...
ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ಮಾಯಾ-ಅವಿದ್ಯೆಗೆ ನಿವೃತ್ತಿಯು ವೇದಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

ಜ್ಞಾತೃ - ಪ್ರಮಾತೃ ವಿವೇಕ

ಪ್ರಮಾತೃವಿಷಯವನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಮೇಯಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಕರ್ತೃ... ಸ್ವರೂಪವೇ ಪ್ರಮಾತೃವು. ಅಭಿಮಾನಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮನ ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ. ಪ್ರಮಾತೃವಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಕಸಾಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟು. ಸ್ವತ: ಜ್ಞಾನಕರ್ತೃಕಾರಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಕ್ರಿಯನಾಗಿ... ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಮಾಕರ್ತೃವೇ ಪ್ರಮಾತಾ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಪ್ರಮೆಯು ಪ್ರಮಾ... ಜನ್ಯವಾದುದು. ಕಾರ್ಯ ಜನ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದೇಶಕಾಲಗಳೊಳಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಮೇಯಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಮಾತೃವು ಸತ್ಸಿದ್ಧ ಪರಮಾರ್ಥವಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾತೃ ಎಂದರೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕರ್ತೃ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ತೋರುವುದಾದರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಜ್ಞಾತೃಸ್ವರೂಪವು ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವೆಂ... ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದೂ ಅರಿವಾಗುವುದು. ಜ್ಞಾತೃವಿನ ಸ್ವಭಾವವೇನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವೇ ಎನ್ನುವೆನು. ವಸ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕವಾದುದು ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವಂತಹುದು. ಬೆಳಗುವುದೇ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವು. ದೀಪ ಬೆಳಗಬೇಕಾದರೆ ಬೇರೆ ಸಾಪೇಕ್ಷ್ಯ... ಅದು ಬೆಳಗಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದರ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಬೆಳಗುವುವು. ಅದನ್ನು ಬೆಳಗುವುದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಕು ಸ್ವತ: ಬೆಳಗುವುದು ಮತ್ತು ಇತರವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು. ಎಂದರೆ

೬೦ನೆ - ಜ್ಞಾತೃಧರ್ಮ
೬೧ನೆ - ಪ್ರಮಾತೃವಿನ ಧರ್ಮ

ಪ್ರಕಾಶವು ವಸ್ತುಪ್ರಕಾಶಕ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಕ ಎಂಬಾಗ ಪ್ರಕಾಶಕತ್ವ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ತೋರುವಂತೆ ಜ್ಞಾನವಂದ ಜ್ಞಾನಕರ್ತೃ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ತೋರುವುದು. ಪ್ರಕಾಶವು ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ವಸ್ತುವಿದ್ದರೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವುದು. ಅದು ವಸ್ತುಪ್ರಕಾಶಕವಾಗಬೇಕಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಇರಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನವು ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಗಳೆಂಬ [illegible] ಇಲ್ಲ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಣಕ್ರಿಯಾರಹಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದೇಶಕಾಲಗಳ ಸಂಗ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಮಾತೃವು ಜೀವವಿದ್ದಂತೆ. ಜ್ಞಾತೃವು ಸಾರ್ವನಿದ್ದಂತೆ. ಜೀವಕ್ಕೆ ಇದು ಅಂತ್ಯವಂಟು. ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ, [ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಾತ್ಮಕವಾಗಿರು] ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತದೆ. ದೇಶಕಾಲಗಳ ಸಂಬಂಧವೂ ಇರುವುದು. ಇಂತು ಪ್ರಾಂಕ್ತವೆಂದಾಯಿತು. ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಸ್ವರೂಪವು ಬೆಳಕಿನರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಧಿಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಲಿ, [ಕಾರಕಗಳಾಗಲಿ] ಗುಣಗಳಾಗಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದಾಗಲೀ ದೇಶಕಾಲಗಳ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಂಕ್ತವು ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದಾಯಿ[illegible]

ಭೇದಪ್ರತಿಪಾದಕ - ತದಿತರಭೇದನಿವರ್ತಕ ಎಂದು
ಪ್ರಮಾಣವು ಎರಡು ವಿಧ

ಪ್ರಮಾಣಕಾರ್ಯಂ ಮಾಡ ಪ್ರಮಾಣಂ ವು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
(ಪ್ರಮಾಣವು) 1) ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತು (ಬಿಸಿ ಇದನ್ನು) ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ ಮಾಡಿ (ತದಿತರಭೇದವನ್ನು ಗೋ[illegible] ಚರಿತೆಸುವುದು) ಮಾತ್ರ ತದ್ವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಘಟಪಟಾದಿ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಚಕ್ಷು ಮತ್ತು ಮನೋವೃತ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂ ಪ್ರ[illegible] ಯಗಳು ಘಟಪಟಾದಿ ವಿಷಯವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಇದೇ ಇದರ ಸ್ವರೂಪ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವಂತೆ ಬೆಳಗುವುವು. ಅಂದರೆ ತದ್ವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವುದು.

2) ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಗುರುತರ ಕಾರಣವಾದ ವೇದವೇ ಪ್ರಮಾಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮನೋವಾಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅವಿಷಯವಾದ ಆತ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು ಈ ಪ್ರಮಾಣವು ವ್ಯಾಪಿಸಲಾರದು ಮತ್ತು ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗೊಳಿಸಲು ಆಗದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಅದು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದರೆ:- ಯಾನು ಕರ್ತೃ ಭೋಕ್ತೃ ಎಂದು ಮೊದಲಾದ [illegible]ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಮಿಥ್ಯೆಯಾಗಿ ಬಂದಿರುವದೋ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಷಯಕ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ದೋಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದೇ ವೇದಪ್ರಮಾಣದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ [illegible]-ಭೇದ. ವಿಷಯತ್ವಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯವಾಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ವೇದವು ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದು. ಆತ್ಮನು ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿಯೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಮಾಣವು ಅದನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಿದ್ಯೆ (ಅರಿಯದಿರುವಿಕೆ) ಮತ್ತು ಕರ್ತೃ ಭೋಕ್ತೃ ಮೊದಲಾದ ತಪ್ಪುತಿಳುವಳಿಕೆ ಎಂಬ ಆವರಣವಿಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದೇ ವೇದದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವೇದವು ಅಹಂ ನಿರುಪಾಧಿಕಾತ್ಮಾ ಎಂಬ ಪ್ರಮೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಅವಿಷಯನಾಗಿಯೇ ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತನಾಗುತ್ತಾನೆ (ಆವರಣವಿಕ್ಷೇಪಗಳ ನಿವರ್ತನೆಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಸಾಧನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.)

ಅವಿದ್ಯೆಯು ಆವರಣ ವಿಕ್ಷೇಪ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆ.

ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಆವರಣವೆಂಬ ಅವಿದ್ಯೆ ಮಾತ್ರ (ವಿಷಯವಾದ ಘಟಾದಿಗಳಲ್ಲಿ) ಇರುವುದು. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಆತ್ಮನಲ್ಲಾದರೆ ಅರಿಯದಿರುವಿಕೆ ಎಂಬ ಆವರಣಾವಿದ್ಯೆಯೂ ವಿಕ್ಷೇಪಾವಿದ್ಯೆ ಅಂದರೆ ಕರ್ತೃ (ಭೋಕ್ತೃ) ಮೊದಲಾದ ತಪ್ಪುತಿಳುವಳಿಕೆ(ಅವಿದ್ಯೆ)ಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. [illegible]

ನಿತ್ಯದೃಕ್ಸ್ವರೂಪನೇ ಕೂಟಸ್ಥಾತ್ಮನು. ಸಾಕ್ಷೀ.

ಸಾಕ್ಷ್ಯ=ದೃಶ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ೧. ಅವಿದ್ಯೆ. ೨ ಅವಿದ್ಯಾಚಿತ್ಸಂಬಂಧ.
೩. ಅವಿದ್ಯಾಕಾರ್ಯವಾದ ಶರೀರಾದಿ ಪ್ರಪಂಚ. = ಇವು ದೃಶ್ಯಗಳು.
ಇವನ್ನು ಮಿಥ್ಯೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಇವಕ್ಕೆ ಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ವ್ಯವಹಾರಿಕಸತ್ತೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ತೋರಿ ಹಾರುವಂತಹುದಲ್ಲ. ಆಸಕ್ತರ ಬಂಧನ ಹೇತುವಾಗಿದ್ದರೂ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಉಪಾಸನಾದಿ ಸಾಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಂದರೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಹೇತುವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಘಟಾಕಾಶೋ ಮಹತ್ತ್ವೇನ ಖಮಾಸ್ಯತ್ರ ಪರಾಚ್ಛತಿ । ಸಂತಿ ಸಗನಸಹಸ್ರಾಣಿ
ಆಕಾಶಸ್ವರೂಪಂ ಮಾಸ್ಯಾಕಾರಃ । ತಂ ಮಾಸ್ಯಾಕಾರಂ ಉಪೇಕ್ಷ್ಯೈವ ಸಗನಃ ಪ್ರಸರ
ಆಕಾಶಃ ವಾಯ್ವಾದೀನಾಂ ಕಾರಣಂ । ಕಾರ್ಯೋತ್ಪತ್ತೌ ಕಾರಣಸ್ವರೂಪಹಾನಿ ನ ಸಂಭಾವ್ಯ-
ತೇ ಖಲು । ತದ್ವನ್ನಾ ಕಾರ್ಯನಾಶೇ ಹಾನಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ।

ಅನಾದ್ಯಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ಸ್ವರೂಪಭೂತ ಪೂರ್ಣಾನಂದ ಚಿತ್ಸ್ವಭಾವ
ವಿಸ್ಮರಣಾತ್ (ಆತ್ಮ ಮಾಯಯಾ) ಚಲನ ತರಂಗಾದಿ ಜಡತ್ವಾದಿ
ಸ್ವಭಾವಾಂತರಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ ಪುನಃ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕ್ರಮೇಣ (ಪಂಚತತ್ತ್ವ
ಭೋಕ್ತಾ ಜೀವೋ, ಭೋಗ್ಯಂ ಜಗಚ್ಚ ಭೂತ್ವಾ ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವದಾ
ಸರ್ವರೂಪೇಣ ಸಂಸರತಿ ಯಾವದವಿದ್ಯಂ । ತಾವಚ್ಚ ಸಂಸಾರೋಽಸ್
ತಿ ನೈವ ಸರ್ಗಶ್ಚ ನ ನಿವರ್ತತೇ । ತಾದೃಕ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಚಾರ್ಯೋಪ
ದೇಶಾತ್ ಜ್ಞಾತಂ ಚೇತ್ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಂ ಸ್ವರೂಪಮನುಭವತಿ –
ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವತಃ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಚ ಪೂರ್ಣಾನಂದಚಿದೇಕ
ರಸಮಾತ್ರಂ, ನ ಕದಾಪಿ ಕ್ವಾಪಿ ಕಥಂಚಿದಪಿ ಕಸ್ಯಚಿದಪಿ ಸಂಸಾ
ರಲೇಶಃ ಸಂಭಾವ್ಯತೇ ಇತಿ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ವಭಾವೋಽಹಮಸ್ಮಿ
ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಪ್ರಬುಧ್ಯತೇ

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ವರೂಪತಃ ಸ್ಮರಣೇ ಜಗದ್ವಿಸ್ಮೃತಿಃ, ಜಗತಃ
ಸ್ಮರಣೇ ಬ್ರಹ್ಮವಿಸ್ಮೃತಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಿಸ್ಮೃತಿರೇವ ಅವಿದ್ಯಾ
ತಸ್ಯಾ ಅವಿದ್ಯಾಯಾಃ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಯಾ ವಿಸ್ತಾರಃ - ಮಾಯಯಾ ಜಗತ್ಸಂಸಾರ
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಸ್ಮರಣೇ ಚ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಃ ತದಾ ಅವಿದ್ಯಾಮಾಯಾನಿವೃತ್ತಿಃ

ಸ್ವಭಾವವಶಸರ್ಗೋಽಸಾವಿತಿ ಚಿಂತ್ಯಮಾತ್ಮನಿ —

ಅತ್ರ ಸ್ವಭಾವಪದೇ ಭಾವಶಬ್ದೋ ವರ್ತತೇ ಕಿಲ। ಸ ಚ ಶಬ್ದಃ ಣಿಜಂತಃ। ಣಿಜ್ ಚ ಭಾವಾರ್ಥೇ ವಿಹಿತಃ। ತಥಾ ಚ ಭಾವಣಿಜಂತ ಪದೇನ ಭವನಮುಚ್ಯತೇ। ತಚ್ಚ ಭವನಂ ಭಾವಕವ್ಯಾಪಾರ ಭಾವನಾಫಲಂ ಭಾವ್ಯನಿಷ್ಠಂ ಚ। ಭಾವನಾ ಚ ಭವಿತುರ್ಭ ವನಾನುಕೂಲೋ ಭಾವಕವ್ಯಾಪಾರಃ (ಕ್ರಿಯಾರೂಪಃ) ನ ಚ ಕರ ಣಾದಿಕಾರಕನಿವರ್ತ್ಯಃ। ಇತ್ಥಂ ಚ ಭಾವ್ಯಭಾವಕಭಾವಾದಿತ್ರಿಪುಟೀನಾಂ ವಕರಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಕಥಂ ಸಂಭವ ಇತಿ ಚೇತ್

ಉದ್ಯತಂ ತಂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರದಾಶಃ ಖಲು। ವಾಸನಾವಾನ್ ಶಿಷ್ಯ ಸರ್ಗಮನುಭವನ್ ವರ್ತತೇ। ನಿರ್ಗುಣೋ ನಿರಾಕಾರ ಆತ್ಮೇತಿ ಗುರುಣೋ ಕ್ತೇ ಶ್ರುತೇ ಶಿಷ್ಯಃ ಶಂಕತೇ" ತರ್ಹೀದಂ ಜಗತ್ ಕಥಂ ಕುತಸ್ತ್ಯಮಿತಿ ಚ ತದಾ ತಚ್ಛಂಕಾನಿವೃತ್ತ್ಯೈ ತದೀಯವಾಸನಾನುಸಾರಮೇವ ಗುರುಃ ಸಮಾ ಧಾನಂ ವದತಿ " ಆತ್ಮನಃ ಸ್ವಭಾವೋಽಯಂ ಸರ್ಗ " ಇತಿ। ತಥಾ ಚ ಶಿಷ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಕಲ್ಪಿತಂ ಸರ್ಗಂ ಸಾಂಕಲ್ಪಿಕಮೇವಾನೂದ್ಯ ಆತ್ಮನ ಏಷಃ ಸ್ವಭಾವ ಇತ್ಯಾಹ ಗುರುಃ। ಇತ್ಥಂ ಚ ಕಲ್ಪಿತಂ ನಾನಾರಸತ್ವಂ ವಾಸ್ತವಿಕಮಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ನ ವಿರುದ್ಧಮಿತಿ। ಶಂಕಾ ಪರಿಹೃತಾ॥ ಸರ್ಗಂ ಬಾಧಿತಂ (ಮಿಥ್ಯೇತಿ) ಪಶ್ಯ। ದೃಶ್ಯಪ್ರವಿಲಾಪನಪೂರ್ವಕಂ ಪ್ರತ್ಯೈಕನಿಷ್ಠೋ ಭವೇತಿ ಯಾವತ್

ಸ್ಥಾವರಾಣಾಂ ಚ ಭೂತಾನಾಂ ಜಾತಯಃ ಷಟ್ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ।
ವೃಕ್ಷಗುಲ್ಮಲತಾವಲ್ಲ್ಯಸ್ತ್ವಕ್ಸಾರಾಸ್ತೃಣಜಾತಯಃ॥

ವೃಕ್ಷರೋಪಿತಾಃ ಫಲಮಾಹ —

ವೃಕ್ಷದಂ ಪುತ್ರವದ್ವೃಕ್ಷಾಸ್ತಾರಯಂತಿ ಪರತ್ರ ತು।
ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಾ ಭವಂತ್ಯೇತೇ ಪಾದಪಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ॥
ಪುಷ್ಪೈಃ ಸುರಗಣಾನ್ ವೃಕ್ಷಾಃ ಫಲೈಶ್ಚಾಪಿ ತಥಾ ಪಿತೄನ್।
ಛಾಯಯಾ ಚಾತಿಥಿಂ ತಾತ ಪೂಜಯಂತಿ ಮಹೀರುಹಾಃ।
ಪುಷ್ಪಿತಾಃ ಫಲವಂತಶ್ಚ ತರ್ಪಯಂತೀಹ ಮಾನವಾನ್॥

ಸವೃಕ್ಷರೋಪಕಾದ್ಯೋಽಯಂ ಲೋಕೇ ಚರತಿ ಸುವ್ರತಾಃ
ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತೈಃ ಫಲಭುಜೋ ಭವತೀತಿ ವಿನಿಶ್ಚಯಃ॥

ಶ್ರೇಯೋ ವೈ ಯಾಚತಃ ಪಾರ್ಥ ಶ್ರೇಯಂ ಮಾಹುರಯಾಚತೇ।
ಅರ್ಹತ್ತಮೋ ವೈ ಧೃತಿಮಾನ್ ಕೃಪಣಾದಕೃಪಾತ್ಮನಃ॥
ಮ್ರಿಯತೇ ಯಾಚಮಾನೋ ವೈ ತಮನು ಮ್ರಿಯತೇಽದದತ್।
ದದತ್ಸಂಜೀವಯತ್ಯೇನಮಾತ್ಮಾನಂ ಚ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ॥

ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು - ಅದು ಏನು?

ಕಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸುಡುವುದು. ಅದು ಏನು?

ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಸುಡುತ್ತಾ ಭಕ್ಷಿಸಿ-ಭಸ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ
ಕಾದ ನೀರನ್ನಾಗಲೀ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನಾಗಲೀ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಕೈ ಸುಡುವುದು. ಆಗ ಸುಡುವು
ನೀರೋ ಕಬ್ಬಿಣವೋ? (ಅಗ್ನಿ ಬೆಂಕಿಯೇ)

ಎಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ. ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ. ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹಾ
ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವು (ಸತ್ತಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪದ) ತುಂಬಿದೆ.

ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ.

ಗರ್ಭಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭವು ಇರುವಂತೆ = ಅನ್ಯತನವೆಂದಭಿಪ್ರಾಯ
ಒಂದನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುದಕ್ಕೆ - ಅದರಂತೆ ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು
ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರುವುದು ಎಂದಭಿಪ್ರಾಯ.

ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಈಶ ಕಲ್ಪನೆ
ಮಾಯಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಜೀವ ಕಲ್ಪನೆ

ಜೀವ ಈಶ್ವರ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬುದ್ಧಿಕೃತವಾದುದು.
ಮಾಯಾಕೃತವಾದುದು ಬುದ್ಧಿಯು. ಅದು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ - [illegible]
ಒಂದೆಡೆ (ತಾಯಿಯು ತನ್ನನ್ನು (ಪ್ರಮಾತೃಪುರುಷನನ್ನು) ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ = ಈಶ್ವರನ
ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ (ಹೆಂಡತಿಯು ಮಗನನ್ನು (ಸಂಸಾರವನ್ನು) ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾಳೆ = ಜೀವನನ್ನು
ಅದರ ಆ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ
ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ - ತಾಯಿ.

ಹೆಂಡತಿಯು ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತು - ಸದಾ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮ ನರಶ್ಚ ನಾರಾಯಣಾಶ್ಚ

ನಾರಾಯಣಃ	ನರಃ
ಹರಿಃ	[illegible]
ಶಕ್ತಿಮಯಃ ಶಕ್ತಃ	ಪುರುಷಃ
ಈಶ್ವರಃ	ಜೀವಃ
ಆತ್ಮ	ಪ್ರಾಣಃ
ಆನಂದಃ	[illegible] ಪ್ರಸನ್ನ
ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಃ	ಸತ್ಯಃ
ಪೂರ್ಣಾತ್ಮ	ಸಕ್ರಿಯಃ [illegible]
ಜ್ಞಾನರೂಪಃ	[illegible] ರೂಪಃ
ಮಹಾನ್	ಅಣುಃ
ಭೂಮಸ್ವರೂಪಃ	ಅಲ್ಪಸ್ವರೂಪಃ
ಯಜ್ಞೇಶಃ	ಯಜಮಾನಃ
ಪರಮಾರ್ಥರೂಪಃ	ಮಾಯಾರೂಪಃ
[illegible] ಕಾಲಸ್ವರೂಪಃ	ಜಗದ್ರೂಪಃ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾದಿ

ಔಪನಿಷದೀಯಾ ಕಾಚಿದಾಖ್ಯಾಯಿಕಾ :- ಜನಕ

ಕದಾಚಿತ್ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಪರ್ಯಟಂತಂ ಅವಧೂತಂ
ದತ್ತಂ ಉಪಲಭ್ಯ ತಮಿದಮಪೃಚ್ಛತ್ - ಭೋ ಭಗವನ್,
ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞೋಽಸಿ, ಯಥಾಸಮಯಂ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಕಿಮರ್ಥಂ ನಾ[illegible]
೨೩। ತದಾ ಸಶ್ಲೋಕಮಾಹ - ಹೃದ್ಯಾಕಾಶೇ ಚಿದಾದಿತ್ಯೋ ವರ್ತತೇ
ನಿರಂತರಂ। ನಾಸ್ತಮೇತಿ ನ ಚೋದೇತಿ ಕಥಂ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ಮಹೇ
ಮೃತಾ ಮೋಹಮಯೀ ಮಾತಾ ಜಾತೋ ವಿಜ್ಞಾನಬಾಲಕಃ:
ಸೂತಕೇ ಪಾತಕೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕಥಂ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ಮಹೇ॥

ಬ್ರಹ್ಮದ ತಟಸ್ಥಲಕ್ಷಣ — ಯತೋ ವಾ ಇಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ
ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣ - ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ

ಜೀವಾತ್ಮನ ತಟಸ್ಥಲಕ್ಷಣ — ಅಯಂ ಪುರುಷಃ ಸ್ವಪ್ನಾಂತಂ ಬುದ್ಧಾಂತಂ ಚ ಉಭಾವಂತಾವನುಸಂಚರತಿ.
ಜೀವಾತ್ಮನು ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅವಸ್ಥಾಸಹಿತನಾಗಿರುವುದೇ ಜೀವಲಕ್ಷ
ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣ — ಯೋಽಯಂ ವಿಜ್ಞಾನಮಯಃ ಪ್ರಾಣೇಷು ಹೃದ್ಯಂತರ್ಜ್ಯೋತಿಃ ಪುರುಷಃ
ನ ದೃಷ್ಟೇರ್ದ್ರಷ್ಟಾರಂ ಪಶ್ಯೇತ್ - ಇಂತಹ ಪ್ರಕಾಶರೂಪವೇ ಲಕ್ಷಣ.
ಇವಲ್ಲಿ ೧ನೆಯದು ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ. ೨ನೆಯದು ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥ = ತತ್ತ್ವಂ ಪದಗ

ಸತ್	=	ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕ	1
		ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ	2
		ನಿತ್ಯ ಸದ್ರೂಪ	3
ಚಿತ್	=	ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿ	1
		ಪ್ರಕಾಶಸ್ವಭಾವ:	2
		ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ	3
ಆನಂದ	=	ವಿಷಯಸುಖ	1
		ಅನುಭವಸ್ವರೂಪ	2
		ಕೇವಲಾನಂದ	3

ತ್ರಿವೃತ್ = ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಾತ್ಮಕಂ = ಬ್ರಹ್ಮ

ಪ್ರಕೃತಿ: = ಗುಣಸಾಮ್ಯಂ ಕೈವಲ್ಯಂ ಭಾತಿ ಈಶೇಕ್ಷಣಾವಶಾತ್

ಯದಾ ಭಗವಾನ್ ಸಿಸೃಕ್ಷು: ತದಾ ಪ್ರಕೃತೇರೇವ ಸಾಮ್ಯೇನ ಸ್ಥಿತಂ ರಜ: ಪೃಥಕ್ ಸೃಜತಿ

…ತ್ರಾಣ ಪುಷ್ಟಿ ವಿರಂಸು: ತದಾ ಪ್ರಕೃತೇರೇವ ಸಾಮ್ಯೇನ ಸ್ಥಿತಂ ಸತ್ತ್ವಂ ಪೃಥಕ್ ಸೃಜತಿ

…ರಮಣಾದು ಪರತ:) ಶಯಿಷ್ಣು: ತದಾ ಪ್ರಕೃತೇರೇವ ಸಾಮ್ಯೇನ ಸ್ಥಿತಂ ತಮ: ಪೃಥಕ್ ಸೃಜತಿ

ಆಧಿಕ್ಯಂ ನಯತೀತ್ಯರ್ಥ:

ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪಸ್ಯ ಈಶಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಸ್ಪಂದರೂಪ: ಕಾಲ: ಈಶಚೇಷ್ಟಾರೂಪ ಏವ

ಕಾಲಶಕ್ತಿಕ್ಷುಭಿತಗುಣಗತ ವೈಷಮ್ಯಂ - ಈಶ ಸನ್ನಿಧಿಮಾತ್ರೇಣ

ತದಧಿಷ್ಠಾತರಿ ಸ್ಫುರತೀತಿ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ

ಆತ್ಮಸ್ವವಿದ್ಯಾಧ್ಯಾರೋಪಿತಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವ ವ್ಯಾವರ್ತನೇನ ಸ್ವಸ್ವಭಾವಸ್ವರೂಪಂ ಸ್ಥಿರಯತಿ

ವೇದಃ = ವಿದ್ಯಾ, ನಿರಾಲಂಬಾ ವಿಷಯಿಣೀ ತಮಃ ಕೃತ ವಿಭಾಷ್ಯಕ ರೂಪವಿಕಲ್ಪಂ ವ್ಯಾವರ್ತ್ಯ ಭಯಹೇತ್ವಭಾವಮಾಪಾದಯತಿ ಪ್ರಕಾಶೋ ಯದ್ವತ್ ।

ಮಹಾಬುದನಂದಃ ಜಲಸ್ಥಾಪಿತೋ ಯದಾ ತದಾ ತದುಪಾಧಿ ಯೋಗೇನ ಚಕ್ರೋ ಯಥಾ ತಥೈವ ಉಪಾಧಿಯೋಗಾತ್ ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ಆತ್ಮಾ ಜೀವ ಇವ ಭಾತಿ ।

ಗಾಥೇ – ಅದ್ವೈತಂ ಕೇಚಿದಿಚ್ಛಂತಿ ದ್ವೈತಮಿಚ್ಛಂತಿ ಚಾಪರೇ ।
ಸಮಂ ತತ್ತ್ವಂ ನ ಜಾನಂತಿ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತವಿವರ್ಜಿತಂ ॥

త్రిపుటి

జ్ఞేయం	జ్ఞాతృ	జ్ఞానం
౩	౧	౨
అధిభూతం	అధ్యాత్మం	అధిదైవం
చైత్య-మహాకాశ	చిత్తం = విజ్ఞానం	చిత్తే = క్షేత్రజ్ఞః వాసుదేవః
ఆకాశః	అహంకారః	రుద్రః సంకర్షణః
వాయుః తేజశ్చ	బుద్ధిః	బ్రహ్మా ప్రద్యుమ్నః
జలం పృథివీ చ	మనః	చంద్రః అనిరుద్ధః

సృష్టిభేదా

౧. వైకారిక సృష్టిః = మనఆద్యన్తఃకరణానాం తదభిమానిదేవానాం చ సృష్టిః

౨ తైజస సృష్టిః = జ్ఞానేంద్రియ జ్ఞానశక్తి
కర్మేంద్రియ [illegible] శక్తి
ప్రాణ క్రియాశక్తి } సృష్టిః

౩. తామస సృష్టిః = ఆకాశాది భూతానాం సృష్టిః

ಬಾಹ್ಯೇ ಶುಕ್ತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯೇ ರಜತತ್ವಾದಿವಿಷಯಾಂತರಾರೋಪೇ
ಭ್ರಮಃ ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರೀವೈಕಲ್ಯನಿಬಂಧನಃ। ಸಾ ಭ್ರಾಂತಿಃ ಬಹಿಸ್ತನಸಾಮಗ್ರೀ
ಸಾಕಲ್ಯಘಟನೇನ ತದನುಗತ ಪ್ರಮಾತೃಕ ಶುಕ್ತಿಜ್ಞಾನೇನ ಬಾಧ್ಯತೇ ನಿವರ್ತತೇ ಚ

ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚಾತ್ಮನಿ ವಿಷಯಿಣಿ ನಾಮರೂಪಾದಿವಿಷಯಾರೋಪೇ ತು
ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರೀವೈಕಲ್ಯಸಾಕಲ್ಯಸ್ಯ ತರಮತಿ ನ ಪ್ರಯೋಜಕಂ। ಸವಾಸನೋ
ಮನೋಮಯೋಽಹಂಕಾರ ದುರಂತ ಚೇತನಾಭ್ಯಾಸ ಏವ ನಾಮರೂಪಭೇದಪರಿಕಲ್ಪ
ಭವತಿ। ಯತೋಽಯಮುಪರತ ಏವಾಸ್ತಿ [ಅವಿದ್ಯಾಸ ಚ] ತತ ಏವಾಧ್ಯಾಸಂ ಕರೋತಿ। ತಥಾ ಚ
ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚಾತ್ಮನಿ ವಿಷಯಿಣಿ (ನಿರ್ಗುಣೇ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೇ) ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಾದಿನಾಮ
ರೂಪಾ[ವಿಷಯ]ದ್ಯಧ್ಯಸ್ಯತಿ। ಅಧ್ಯಾಸೋ ನಾಮ ಪರತ್ರ ಪೂರ್ವದೃಷ್ಟಾವಭಾಸ
ಯತೋಽಯಂ ಮನೋಮಯಾತ್ಮಾ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷ್ವನುಭೂತದೇಹಾದಿನಾಮರೂಪ
[ಸ್ಥಾತ್ವಬ್ಧಿಸ್ಥಸ್ಯ] ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾಸನಾ ತನ್ನಾಮರೂಪಾದಿಕಂ ಪರತ್ರ ಸರ್ವಜ್ಞಾತ್ಮನಿ ನಿರುಪಾಧಿಕೇ
ಆತ್ಮನ್ಯಾರೋಪಯತಿ। ಅಯಮಧ್ಯಾಸಃ [ಅವಿದ್ಯಾರೂಪ] ಅಂತರದೋಷನಿಬಂಧನೋ
ಯತಃ ಅತ ಏವ ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರೀ ಬಾಧಂ ವಾನುಗ್ರಹಂ ವಾ ನ ಸಮಾಲಂಬತೇ

ಅಂತಃಕರಣಾವಿಶಿಷ್ಟ ಚೇತನ ಜೀವಾತ್ಮ = ಅಂತಃಕರಣವು ಚೇತನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣ
ಅಂತಃಕರಣೋಪಹಿತ ಚೇತನ ಸಾಕ್ಷಿ = ಅಂತಃಕರಣವು ಉಪಾಧಿ

ವಿಶೇಷ್ಯದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾದದ್ದು ವಿಶೇಷಣ.
ಉಪಹಿತದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗದೆ ಉಪಹಿತವನ್ನು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ
ಭಿನ್ನವೆಂದು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದು ಉಪಾಧಿ (ಪೂರ್ವಪಾದ ತರ್ಕಸೂತ್ರ)

ಕುಲಂ ಚ ಶೀಲಂ ಚ ಸನಾಥತಾಂ ಚ
ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ವಿತ್ತಂ ಚ ವಪುರ್ವಯಶ್ಚ ।
ವರಾನ್ ಗುಣಾನ್ ಸಪ್ತ ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ದೇಯಾ
ಕನ್ಯಾ ಬುಧೈಶ್ಶೇಷಮಚಿಂತನೀಯಂ ॥

ಕೋಕಿಲೋ ತ್ವಂ ಲತ ಚಾರುನಿಸ್ವನಂ ಕೋಕಿಲಾ ಲತ ಭೋ ಮಧುರಸ್ವನಂ ।
ದಂಪತೀ ಕಿಲ ಯುವಾಂ ಜಗತ್ಪ್ರಿಯೌ ಸರ್ವದಾ ಸುಕಲಭಾಷಿಣೌ ಸ್ಮೃತೌ ॥

ಫುಲ್ಲೈರ್ಲತಾತರುಕುಲೈಃ ಸಮಲಂಕೃತೇऽಸ್ಮಿನ್
ದಿಕ್ಷು ಪ್ರವಾಲಕುಸುಮೈ ರುಚಿರೇ ವಸಂತೇ ।
ಚಕೋರಕಾಃ ಪರಭೃತೋ ನಿನದಂತಿ ಚೂತೇ
ಮಂದಂ ವಹಂತಿ ಪವನಾ ಭ್ರಮರಾ ನದಂತಿ ॥

PERIOD	1st period	2nd period	3rd period	4th period	5th period	6th period	7th period
MON							
TUE							
WED							
THU							
FRI							
SAT							